

POLITIKA – PROTOKOL O ZAŠTITI DJECE

POLITIKA – PROTOKOL O ZAŠTITI DJECE

Sarajevo, 2018

SADRŽAJ

POLITIKA O ZAŠTITI DJECE	9
NAŠA POLITIKA SE TEMELJI NA:	10
Opće odredbe	10
Namjena Politike za zaštitu djece	11
Ciljevi Politike su:	11
Vrijednosti/principi u radu s djecom	12
Pravila ponašanja	13
Nacionalno zakonodavstvo i obveze prijavljivanja	15
Definicija zlostavljanja	18
ZLOSTAVLJANJE DJETETA KOJE VRŠI DRUGO DIJETE	19
OPTUŽBE ZA ZLOSTAVLJANJE U PROŠLOSTI	19
NARUŠAVANJE PRIVATNOSTI DJECE	20
Procedure i dodatne smjernice	21
Sigurno učešće djece	21
Putovanje djece	22
ŠTO PODUZIMAMO U NCM „Ivan Pavao II“	22
SVJESNOST	22
PREVENCIJA	23
PRIJAVLJIVANJE	24
Koraci provođenja Politike za zaštitu djece NCM „IVAN PAVAO II“	25
Procjena rizika	26
REAGIRANJE	28
Kako se nositi s razotkrivanjem	30
Sigurnost na internetu i društvenim mrežama	30
NCM priznaje da:	31
Kako odgovoriti na razotkrivanje	33
Čuvanje zapisnika	35

Zapošljavanje, odabir i indukcija	36
Povjerljivost	36
Procedure s partnerima	37
Informacije o monitoringu & dokumentaciji & evaluaciji	37
Završne odredbe.....	38
Dodatni dokumenti:.....	39
1.1. Pristanak na Obrazac upućivanja	40
1.2. Protokoli za ponašanje posjetitelja i volontera	41
Opće smjernice	41
Djeca u Bosni i Hercegovini.....	42
Razumijevanje zloupotrebe i iskorištavanja	44
Granice.....	44
Upozorenje za zaštitu vaše imovine i dobara.....	45
1.3. Legislativa o zaštiti djece i matrica politike.....	46
1.4. Izvješće o incidentu pri zaštiti djece.....	54
1.5. Pristanak na sudjelovanje u NCM aktivnostima	56
1.6. Formular za pristanak roditelja/staratelja maloljetnog djeteta na putovanje s NCM "Ivan Pavao II".....	57
1.7. Plan zaštite djece, finalno izvješće i praćenje	58
1.8. Koraci provođenja Politike za zaštitu djece NCM „IVAN PAVAO II”	59
1.9. Obrazac procjene rizika.....	60
1.10. Osobna izjava.....	63
1.11. Smjernice za komunikaciju, za posjetitelje i za novinare	64
1.12. Sigurnosni sporazum za korištenje interneta s mladima u NCM "Ivan Pavao II".....	66

POLITIKA – PROTOKOL O ZAŠTITI DJECE

„Uvjereni da obitelji, kao osnovnoj jedinici društva i prirodnoj sredini za razvoj i blagostanje svih njezinih članova, a posebno djece, treba biti pružena nužna zaštita i pomoć da bi mogle u potpunosti preuzeti odgovornost u zajednici...“¹, temeljeno na statutu Nadbiskupijskog centra za pastoral mladih Ivan Pavao II, donosi se

POLITIKA O ZAŠTITI DJECE

Dokument o politici je obavezujući za sve djelatnike, uključujući više upravitelje, plaćeno osoblje, lokalne čuvare, vozače, obitelji domaćine, volontere i povremene djelatnike, osoblje agencije, studente ili bilo koga drugoga tko radi u ime ove organizacije ili udruženja koja surađuju s Nadbiskupijskim centrom za pastoral mladih „Ivan Pavao II“ (dalje u tekstu: NCM „Ivan Pavao II“).

Na temelju ovog dokumenta o politici, svaka udruga utvrdit će jasne strukture izvršćivanja i odgovaranja na slučajeve, te dosljedne planove za upravljanje kriznim situacijama. Svako dijete je potencijalno u opasnosti od zlostavljanja i iskorištavanja. Neke djevojčice i dječaci mogu biti podložniji zlostavljanju i iskorištavanju zbog različitih oblika diskriminacije i marginalizacije povezanih s njihovim društveno-ekonomskim statusom, spolom, invaliditetom, etničkom pripadnošću, društvenom klasom ili situacijom u kojoj žive. Stoga je neophodno da svaka osoba povezana s NCM „Ivan Pavao II“ razumije što znači zlostavljanje, kao i njihovu ulogu i odgovornosti u zaštiti djece. Kako bismo spriječili i odgovorili na zlostavljanje djece, vrlo je važno da se kao organizacija slažemo oko toga što je zlostavljanje djeteta i pod kojim se okolnostima primjenjuju naše politike i procedure. Često je slučaj da je zlostavljač osoba bliska djetetu kojem dijete vjeruje.

Bosna i Hercegovina je prihvatile Konvenciju o pravima djece i Univerzalnu deklaraciju o ljudskim pravima. U okviru ova dva dokumenta Ujedinjenih naroda, postojeći zakoni o zaštiti djece u Bosni i Hercegovini definiraju dijete kao svaku ljudsku biće mlađe od 18 godina.

Pravna definicija djeteta u Bosni i Hercegovini kompatibilna je s kulturnom definicijom u društvenim zajednicama.

Glavni cilj ove Politike je spriječiti bilo kakvu vrstu zlostavljanja djece, raditi na sprječavanju zlostavljanja i poduzimati brze i adekvatne mjere čim dođe do sumnje da je počinjeno zlostavljanje.

NCM „Ivan Pavao II“ osigurat će da sva djeca i mladi imaju istu zaštitu bez obzira na dob, invaliditet, spol, rasu, vjersko uvjerenje, identitet. Predani smo protudiskriminirajućoj praksi i prepoznajemo dodatne potrebe djece iz manjinskih etničkih skupina i djece s invaliditetom, te prepreke s kojima se mogu suočiti, osobito oko komunikacije.

Vjerujemo da dijete ili mlada osoba nikada ne bi trebala doživjeti zlostavljanje bilo koje vrste. Mi imamo odgovornost promovirati dobrobit djece i mladih i čuvati ih na sigurnom.

¹ Konvencija o pravima djeteta

NCM „Ivan Pavao II“ se zalaže za stvaranje i održavanje brižnog i zaštitnog okruženja koje promiče ključne vrijednosti:

1. Reagirate čim se bojazan pojavi:

Ako osjetite bilo kakvu bojazan vezanu za moguće ili stvarno stradavanje ili zlostavljanje djeteta dužni ste nekom prijaviti. Ako sumnjate morate to reći!

2. Dijete je prioritet:

Zaštita djece je uvijek najvažnija.

Najveća važnost se mora pridati blagostanju i zdravstvenim potrebama djeteta.

Odluke unutar procesa prijavljivanja i poduzimanja mjera moraju se donositi u interesu djeteta.

3. Pravovremene i odgovarajuće aktivnosti:

Osigurati na vrijeme, djelotvorno i prikladno poduzimanje mjera u slučaju incidenta i sumnje o zaštiti djece.

Informacije se mogu dati isključivo onima koji ih moraju znati.

Potrebna je suradnja s drugim agencijama, uključujući državne usluge zaštite djece. Izvješća o zlostavljanju djece potrebno je prijaviti nadzorniku, a zatim i drugim odgovornim osobama, kako je propisano u potrebnim koracima za postupak prijave i poduzimanje mjera u NCM „Ivan Pavao II“.

Čvrsto osuđujemo sve oblike zlostavljanja i iskorištavanja djece, unutar ili izvan naše organizacije, te uvijek reagiramo na svaki slučaj dokazanog, navodnog ili pokušaja zlostavljanja u našoj sferi utjecaja u skladu s prirodom slučaja. Tim naporima osigurava se uspostava primjera za podizanje svijesti, sprječavanje, poticanje i izvješćivanje. Oni se kreću od postupaka razvoja ljudskih resursa, kao što su obuka i savjetovanje, do mjera kao što su obustave, razrješenja i sudskih postupaka.

NAŠA POLITIKA SE TEMELJI NA:

- a. Korijenima, viziji, misiji i vrijednostima NCM „Ivan Pavao II“
- b. Konvenciji Ujedinjenih naroda o pravima djece (UNCRC)

NCM „Ivan Pavao II“ radi u skladu s Konvencijom Ujedinjenih naroda o pravima djece: Prije svega, uzimamo u obzir najbolje interes djece. Svako dijete ima pravo na maskiman razvoj svog potencijala, na kvalitetno obrazovanje, sudjelovanje i nediskriminaciju. U ovoj politici, posebna je pozornost usmjerena na unutarnje mehanizme prevencije i reagiranja na zlostavljanje djece unutar NCM „Ivan Pavao II.“

Opće odredbe

U svim aktivnostima vezanim uz djecu, prioritet je interes svakog djeteta bez obzira na to koja institucija ili pojedinac obavlja djelatnost. NCM „Ivan Pavao II“ za svako dijete

želi osigurati zaštitu i skrb, potrebnu za dobrobit djeteta, s obzirom na prava i obveze roditelja. Stoga, NCM „Ivan Pavao II“ poduzima sve potrebne zakonodavne i administrativne mjere. Politika zaštite djece (u dalnjem tekstu: Politika) definira pravila ponašanja između odraslih i djece, obuhvaća cjelokupno osoblje (profesionalno i neprofesionalno), volontere, radnike na terenu i vanjske suradnike.

Namjena Politike za zaštitu djece

Jeste prvenstveno štitit djecu od zlostavljanja, ali i informirati svo osoblje o njihovim odgovornostima za zaštitu djece i mladih kako bi se omogućilo svima da jasno razumiju kako će se ove odgovornosti provoditi. Također, cilj je uspostaviti i održavati okruženje u kojem se osoblje NCM „Ivan Pavao II“ i volonteri osjećaju sigurnima, gdje se potiče na razgovor i slušanje kada su zabrinuti za sigurnost i dobrobit djeteta. Ovim dokumentom se osigurava da djeca znaju da postoje odrasli u društvu kojima mogu pristupiti ako su zabrinuti. Osim toga, osigurana je na odgovarajući način i podrška djeci koja imaju dodatne/neispunjene potrebe. Također, kako bismo zaštitili djecu i mlađe u našim aktivnostima od zlostavljanja i oštećenja, razmatramo kako se djecu može podsjećati na zaštitu, uključujući sigurnost na internetu.

Politika sadrži načela i vrijednosti koje trebaju biti vidljive u radu s djecom i navesti obrasce ponašanja koji se smatraju poželjnima kao i oni koji su apsolutno nepoželjni i neprihvatljivi.

Ciljevi Politike su:

- Pružiti osoblju (stručni, nestručni kadar), terenskim radnicima, volontерима i spoljnim suradnicima smjernice za sigurniji i efikasniji rad sa djecom,
- Izraziti opredijeljenost za poštovanje Konvencije o pravima djece, jer posvećenost dječijim pravima znači i posvećenost zaštiti djece,
- Preventivno utjecati na zaštitu djece,
- Sprječavati slučajeve zlostavljanja djece i raditi na smanjenju broja incidenata (slučajevi zlostavljanja djece od strane drugog djeteta ili zlostavljanja djeteta od strane odrasle osobe) u institucijama i programima NCM „Ivan Pavao II“ i svakog udruženja koje je član,
- Upoznavanje djece sa njihovim pravima i njihovom aktivnom ulogom u zaštiti djeteta,
- Informiranje djece, suradnika, članova upravog odbora, članova obitelji i zajednice, volontera i partnera (sponzora, donatora, novinara, državnih vlasti itd.) o politici zaštite djece i procedurama vezanim za nju (svjesnost, prevencija, prijavljivanje, reagiranje),

- Poticanje suradnika direktno uključenih u rad sa djecom da primijene vještine potrebne za doprinos razvoju i zaštiti svakog djeteta,
- Osiguravanje da svi suradnici imaju radne uvjete potrebne za doprinos razvoju i zaštiti svakog djeteta
- Uspostavljanje pravednih, sigurnih i transparentnih kanala za prijavljivanje u svim vrstama programa koji garantiraju da će se pravo sudionika (djece, roditelja, osoblja) čuti,
- Formiranje aktivne mreže zaštite tako da sva djeca i odrasli u našoj organizaciji budu sigurni i zaštićeni,
- Unutar i među svim našim asocijacijama, suradnici zajedno teže zaštiti djece.

NCM „Ivan Pavao II“ osigurava poduzimanje potrebnih mjera i reagira, na način da se djeci pruži podrška, sigurnost i zaštita, onda kada se javi sumnja u pogledu povređivanja dječjih prava, zlostavljanja, eksploracije djece i sl. Sve akcije koje se poduzmu za zaštitu djece – u najboljem su interesu djece. Djeca koja su došla u kontakt sa NCM „Ivan Pavao II.“ i njegovim programom u maksimalnoj su mjeri zaštićena od zlostavljanja i seksualne eksploracije.

Svi predstavnici NCM „Ivan Pavao II.“ trebaju pokazati najviše standarde ponašanja prema djeci, kako u svom privatnom tako i u profesionalnom životu.

Zaposleni trebaju učiniti sve što je u njihovoj moći da spriječe i prijave takve prijeteće slučajevе. Politika obuhvaća obvezne zahtjeve i kriterije koji se odnose na sve osobe angažirane u svim aspektima rada NCM „Ivan Pavao II.“.

“Djeca su najbolje zaštićena kada stručnjaci razumiju što se od njih traži pojedinačno, i kako trebaju raditi zajedno.” (Working Together to Safeguard Children 2015/18)

Vrijednosti/principi u radu s djecom

Zaštita djece osigurava da zaposlenici, radnici na terenu, volonteri, suradnici i gosti neće izlagati djecu riziku ili zlostavljanju.

Vrijednosti i principi u radu s djecom:

- Sigurnost, zdravlje i dobrobit djece su na prvom mjestu;
- Potrebno je poštivati prava djece propisana Konvencijom o pravima djece, kao i promicati ih, poštivati i unaprjeđivati;
- Djeca trebaju biti zaštićena od bilo kakvog oblika zlostavljanja i eksploracije;
- Mišljenja djece se moraju prihvati i poštivati;
- Djeca, korisnici bilo koje vrste usluga, ili ciljana skupina projekta koji se provodi u NCM „Ivan Pavao II“ će sudjelovati i doprinijeti razvoju aktivnosti;

- Interesi djece trebaju biti zaštićeni i unaprjeđeni;
- Neprihvatljivo je diskriminirati, isključivati ili marginalizirati dijete;
- Partneri s kojima radimo moraju poštivati i prihvaćati standarde zaštite djece u svakom programu;
- Poštovanje privatnosti djece i povjerljivosti informacija.

Vrijednosti i principe čemo ostvariti tako što čemo:

- Uvijek raditi u interesu djeteta, poštujući njegovu individualnost;
- U svakoj prilici se prema djetetu odnositi s poštovanjem i uvažavanjem njegovih potreba;
- Raditi na zaštiti i unapređenju prava djeteta, propisanim Konvencijom o pravima djeteta;
- Cijeniti i uvažavati mišljenje i stavove djece;
- Raditi s djecom s ciljem zadovoljavanja njihovih potreba i jačati njihove kapacitete, sposobnosti i razvijati njihove potencijale;
- Razumjeti djecu u kontekstu u kojem žive, razvijati empatiju za različitosti;
- Raditi u partnerstvu sa roditeljima/starateljima i stručnim radnicima, kako bi se osigurala zaštita i unaprijedila prava djece;
- Zaposlenima, volonterima, terenskim radnicima i vanjskim suradnicima dati na potpisivanje izjavu o povjerljivosti informacija i upoznati ih s Politikom zaštite djece;
- Zaposleni, volonteri, terenski radnici i vanjski suradnici ne smiju ostajati nasamo s djetetom.

Pravila ponašanja

Osoblje, terenski radnici, volonteri, vanjski suradnici nikada ne smiju:

- Diskriminirati, vrijedati ili favorizirati dijete po bilo kom osnovu;
- Udariti, ili na bilo koji način fizički zlostavljati djecu;
- Davati prijedloge, ili nuditi savjete koji su neprikladni, neprijatni ili uvredljivi;
- Fizički se ponašati na način koji je neprikladan, ili seksualno provokativan;
- Razviti fizičke ili seksualne odnose s djecom, ili davati sugestivne seksualne komentare;
- Postupati na načine koji na bilo koji način mogu biti nasilni, ili koji mogu dijete izložiti bilo kakvom riziku;

- Postupati na bilo koji način koji bi se mogao smatrati zloporabom, ili koje bi dijete moglo dovesti u rizik da bude zlostavljan;
- Bez nadzora u svojoj kući ugostiti dijete, ili više korisnika s kojima rade;
- Raditi za djecu poslove osobne prirode, koje oni sami za sebe mogu raditi;
- Tolerirati ili sudjelovati u ponašanjima djece koja se smatraju ilegalnim, nesigurnim ili nasilnim;
- Postupati na način koji ima namjeru postidjeti, omalovažiti ili degradirati, ili na bilo koji drugi način izvršiti oblik emocionalnog zlostavljanja;
- Diskriminirati, isključiti ili marginalizirati, ili pokazati naklonost prema nekom djetetu;
- Spavati u istoj prostoriji ili krevetu s djetetom, osim u slučaju izvanrednih okolnosti, kada je to u najboljem interesu djeteta;

Ova lista nije konačna. Podložna je izmjenama i dopunama, u najboljem interesu djece.

Kompletno osoblje, terenski radnici, volonteri, vanjski suradnici dužni su:

- Biti svjesni situacija koje mogu dovoditi do rizika i rukovoditi se istim;
- Planirati, organizirati rad i mjesto rada, kako bi rizici bili minimalni;
- Biti transparentni u radu sa djecom;
- Osigurati otvorenu i prijatnu atmosferu, kako bi se o riziku i diskutabilnim situacijama moglo otvoreno razgovarati;
- Osigurati osjećaj otvorenosti između osoblja, terenskih radnika, volontera i vanjskih suradnika, kako potencijalno zlostavljačko ponašanje ne bi moglo da prođe nezapaženo;
- Razgovarati s djecom o njihovim kontaktima s osobljem, volonterima, terenskim radnicima i vanjskim suradnicima i ohrabriti ih da iznesu svoju zabrinutost;
- Osnažiti djecu – razgovarati s njima o njihovim pravima i obvezama, prihvatljivom i neprihvatljivom ponašanju i o tome što bi oni mogli učiniti kako bi riješili problem;
- Poštovati izjavu o povjerljivosti informacija i Politiku o zaštiti djeteta.

Poštovanje navedenih vrijednosti i principa čemo omogućiti tako što će:

- Kompletno osoblje, terenski radnici, volonteri, stručni suradnici potpisati izjavu o povjerljivosti informacija;
- Kompletno osoblje, terenski radnici, volonteri, stručni suradnici i partneri biti upoznati s *Politikom* kroz edukacije, orientacione sastanke, prezentacije, te će i potpisati istu kao Aneks ugovoru;

- Procedura zapošljavanja uključit će provjeru prikladnosti za rad s djecom;
- Kompletno osoblje, terenski radnici, volonteri i vanjski suradnici dobit će informacije o tome gdje i kako mogu prijaviti mogućnost zlostavljanja i eksploatacije djeteta;
- Raditi u partnerstvu s roditeljima/starateljima, stručnim radnicima i partnerima, kako bi se osigurala zaštita djece.

Nacionalno zakonodavstvo i obveze prijavljivanja

NCM „Ivan Pavao II“ poštuje zakone, podzakone i protokole vezane uz sigurnost djece u Bosni i Hercegovini. Svi dokumenti i protokoli su u skladu sa zakonima BiH i podzakonskim aktima.

BiH je ratificirala međunarodne dokumente koji su dio pravnog sustava BiH, a time i dio ustava BiH (Ustav Federacije BiH i Ustav Republike Srpske, te dio Statuta Brčko distrikta BiH). Osim ustava, raznim zakonima i pozakonskim aktima od vlasti je potrebno osigurati odgovarajuću zaštitu prava i interesa djeteta na svim razinama.

Ustavom BiH jamči se, između ostalog, najviši stupanj sigurnosti međunarodno priznatih ljudskih prava i temeljnih sloboda. Uživanje prava i sloboda predviđenih ovim ustavom ili međunarodnim sporazumima navedenim u Prilogu 1 ovog Ustava, pruža se svim osobama u BiH bez diskriminacije na bilo kojoj osnovi, kao što su spol, rasa, boja, jezik, religija, političko i drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno podrijetlo, povezanost s nacionalnošću, imovinom, rođenjem ili drugim statusom. Ustav Federacije BiH sadrži katalog pravne normativne zaštite ljudskih/dječjih prava. Ustavom Republike Srpske u članku 44, stavku 1, navodi se jedno vrlo značajno jamstvo da dijete uživa posebnu zaštitu i da roditelji imaju pravo i dužnost brinuti se za odgajanje svoje djece.

BiH je uspostavila pravni okvir kada su u pitanju kaznena djela vezana za seksualno iskorištavanje i seksualno zlostavljanje djece, kao i zaštita djece – žrtava i svjedoka tih zločina. U skladu s političkom i administrativnom strukturom BiH, četiri krivična zakona kriminaliziraju djela seksualnog nasilja nad djecom: Kazneni zakon BiH, Kazneni zakon Federacije BiH, Kazneni zakon Republike Srpske i Kazneni zakon Brško distrikta BiH. Kada je u pitanju kazneni progon počinitelja tih zločina, to je učinjeno od strane entiteta.

Kada je riječ o raznim propisima i, općenito, dokumentima koji se odnose na prava i zaštitu djece, potrebno je spomenuti najvažnije, koje određuju aktivnosti službenih tijela u testiranju ovog fenomena na svim razinama vlasti u Bosni i Hercegovini. Polazeći od međunarodnog pravnog okvira i pozitivnih zakonskih odredbi u BiH treba navesti sljedeće:

Međunarodne dokumente

Konvencija o pravima djeteta i izbornim protokolima Konvencije o zabrani sudjelovanja djece u oružanim sukobima i prodaji djece, dječjoj prostituciji i dječjoj pornografiji.

Bosna i Hercegovina (nacionalni nivo):

- BiH Akcijski plan za djecu BiH 2011-2014
- Strategija za suzbijanje nasilja nad djecom 2012-2015.
BiH Kazneni zakon Bosne i Hercegovine (Službene Novine BiH, Br. 37/03)
- Zakon o prekršajima BiH (“Službene Novine BiH”, Br. 20/04)
- Zakon o krivičnim postupcima BiH (“BiH Službene Novine”, Br. 36/03)
- Zakon o zabrani diskriminacije BiH (Službene Novine BiH, Br. 59/09)
- Zakon o spolnoj ravnopravnosti u BiH (Službene Novine BiH, Br. 16/03, 102/09 i 32/10- konsolidirani tekst)
- Okvirna Politika za unapređenje ranog rasta i razvoja djece u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, Br. 36/12)

Kada je riječ o entitetskim zakojima i podzakonskim aktima na entitetskim razinama, NCM „Ivan Pavao II“ se poziva na zakone u Federaciji BiH. Pronadite priloženi popis relevantnih zakona u dokumentu.

1.3. Zakonodavstvo o zaštiti djece i matrica Politike.

Smjernice za borbu protiv nasilja nad djecom u Bosni i Hercegovini, 2013.

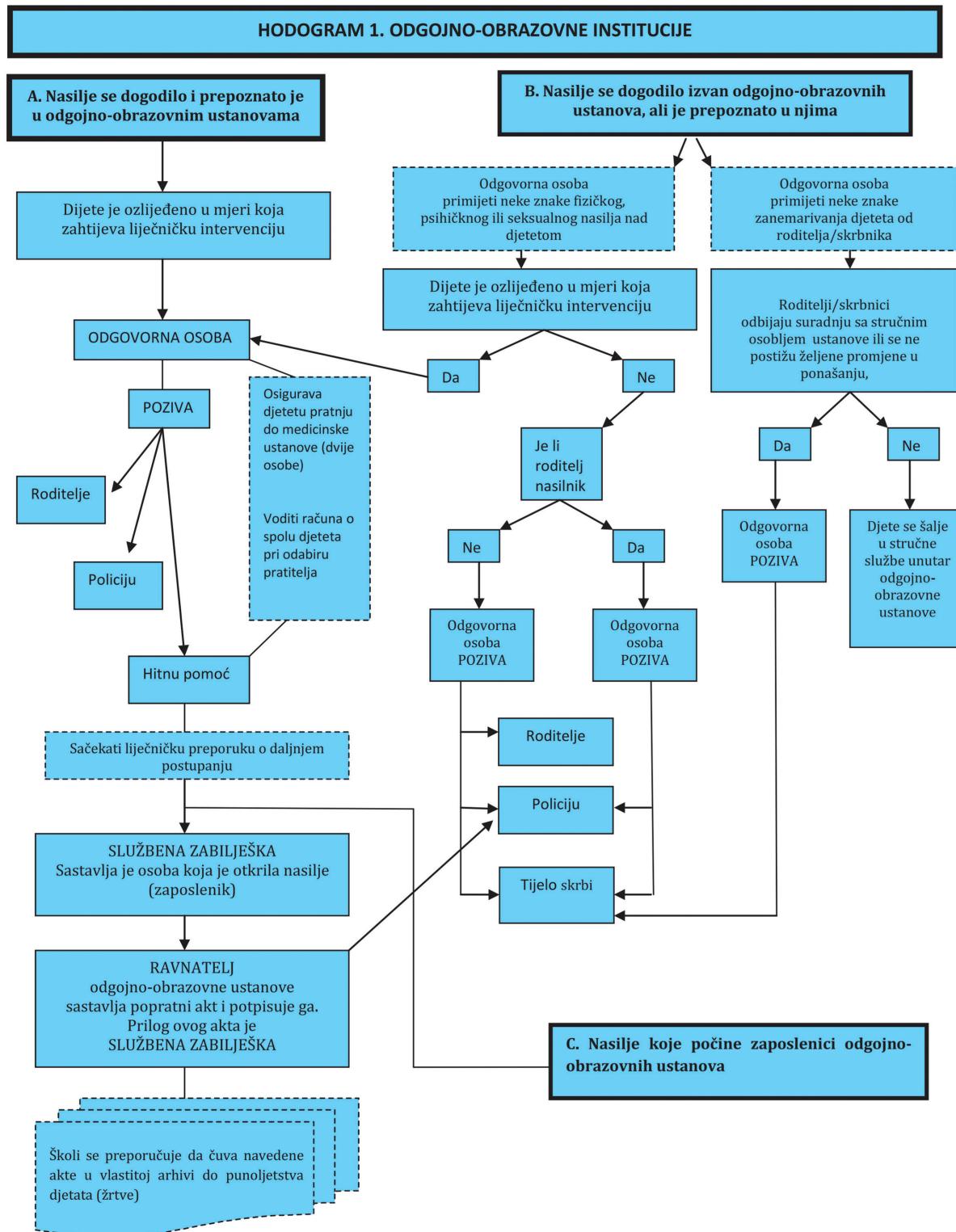

Tabela1. Tijek rada za izvještavanje o nasilju u odgojnim i obrazovnim institucijama u BiH

Definicija zlostavljanja

ŠTO JE ZLOSTAVLJANJE DJECE? – DEFINICIJE I POJMOVNIK

Zlostavljanje djece podrazumijeva bilo koji čin ili propuštanje djelovanja koje ugrožava ili narušava djetetovo fizičko ili emocionalno zdravlje i razvoj.

Zlostavljanje djece uključuje bilo koju štetu nanesenu djetetu, obično u obliku povrede ili serije povreda koje se ne čine slučajnim.

Zlostavljanje djece može se također opisati kao maltretiranje djeteta, uobičajeno ili ne, a koje uključuje sljedeće:

Fizičko zlostavljanje predstavlja stvarnu ili potencijalnu štetu, počinjenu od strane jedne osobe, djeteta ili odrasle osobe. Uključuje: guranje, čupanje, ujedanje, sapletanje, šutiranje, gađanje, štipanje, drmusanje, trovanje, davljenje, spaljivanje, prljanje, uništavanje stvari... Fizička povreda može biti uzrokovana i time kada roditelj ili staratelj izmišlja simptome bolesti, ili namjerno uzrokuje bolest kod djeteta.

Seksualno zlostavljanje je nametanje neželenog spolnog ponašanja jedne osobe prema drugoj. Ponekad se označava kao uznemiravanje, kroz davanje sugestivnih seksualnih komentara. Seksualno zlostavljanje uključuje: dobacivanje, psovanje, davanje lascivnih komentara, etiketiranje, dodirivanje, vulgarnu gestikulaciju, širenje ružnih priča... Uključuje i ljubljenje, masturbaciju, dodirivanje. Ekstremno, dijete se potiče da sudjeluje u seksualnim aktivnostima, koje ona ili on ne razumije u potpunosti, bez prava na izbor, sve do potencijalnog silovanja. Seksualno zlostavljanje podrazumijeva i uključivanje djece u gledanje pornografskih sadržaja, seksualnih aktivnosti, poticanje djece da se ponašaju na seksualno neodgovarajući način.

Seksualna eksploracija djece podrazumijeva oblik seksualnog zlostavljanja koji podrazumijeva bavljenje djece seksualnom aktivnošću u zamjenu za novac, poklone, hranu, smještaj i sl. To obično uključuje dijete koje je predmet manipulacije ili iznudjivanja, što može uključivati i izlaganje alkoholu, drogi. Većina djece i žena – žrtava seksualnog zlostavljanja i eksploracije, pate od ekstremnog kršenja njihovih prava i sloboda, prava na dostojanstvo i sigurnost, pravo da budu slobodni od okrutnog i nečovječnog postupanja itd. Maloljetno dijete ne može dati zreli, pravno valjan pristanak na seksualnu aktivnost.

Smatramo da:

- Seksualna aktivnost s djetetom predstavlja kazneno djelo i najgrublje kršenje prava djeteta i Politike;
- Spolni odnos s obostranim pristankom, s djetetom koje je u dobi iznad zakonske minimalne dobne granice u kojoj se osoba smatra sposobnom (bez obzira na zakonske odredbe), tretirat će se kao kršenje ove Politike;

Zapostavljanje i nemaran (zapushten) tretman kao posljedicu može imati ozbiljno oštećenje osobe djeteta, njegovog duhovnog, moralnog i fizičkog razvoja. Podrazumijeva: nezadovoljavanje osnovnih djetetovih potreba, u nadzoru, zaštiti djece od povreda, osiguranju hrane, sigurnog okruženja i sl. Također, uključuje: zanemarivanje tokom trudnoće, zlouporabe alkohola i droga, zlostavljanje hendikepiranog djeteta itd.

Emocionalno (psihičko) nasilje predstavljaju trajno ili povremeno uskraćivanje pažnje i ljubavi djeci. Uporno emocionalna maltretiranja snažno utiču na emocionalni razvoj djeteta. Emotivno uvredljive radnje uključuju: degradirajući i ponižavajući tretman, ismijavanje, omalovažavanje, vrijedanje, ruganje, nazivanje pogrdnim imenima, imitiranje, etiketiranje, psovanje, prozivanje, svaki oblik diskriminacije.

Komercijalna eksploracija predstavlja iskorištavanje djece na poslu ili u drugim aktivnostima za dobrobit drugih, a na štetu tjelesnog ili mentalnog zdravlja djeteta. To uključuje, ali nije ograničeno, na radno iskorištavanje djeteta. Uključuje i prinudni rad, seksualnu eksploraciju, trgovinu ljudima i sl.

NCM „Ivan Pavao II, posebnu pažnju obraća na:

ZLOSTAVLJANJE DJETETA KOJE VRŠI DRUGO DIJETE

Na optužbe ili zabrinutosti vezane za zlostavljanje djeteta koje vrši drugo dijete potrebno je reagirati sa posebnom pažnjom; ipak, one se moraju riješiti putem procedura zaštite djeteta. Cjelokupni rad sa mladim ljudima koji su počinili zlostavljanje zahtijeva učinkoviti pristup koji osigurava zaštitu žrtava, a u isto vrijeme podržava tu mladu osobu u suočavanju i promjeni njegovog/njenog ponašanja. Bilo koji takav pristup zahtijeva:

- Shvatiti da se dijete koje je zlostavljalo drugo dijete značajno razlikuje od odraslih koji su počinili slične delikte, jer dijete nije u potpunosti svjesno zašto je počinilo zlostavljanje i kakve su posljedice toga;
- imati na umu da je najbolji interes djeteta najviši prioritet pri donošenju svih odluka - i za žrtvu i za zlostavljača.

OPTUŽBE ZA ZLOSTAVLJANJE U PROŠLOSTI

Zlostavljanje u prošlosti u ovoj politici se odnosi na zlostavljanje za koje odrasla osoba prijavi da je pretrpjela kao dijete ili mlada osoba dok je bila u kontaktu sa NCM „Ivan Pavao II“. Čest je slučaj da pojedinac prijavi zlostavljanje tek niz godina nakon samog događaja.

Bilo koje takve optužbe se podižu kao problem zaštite djeteta putem procedura zaštite djeteta. NCM „Ivan Pavao II“ je pripremljen za transparentno i odgovorno postupanje sa optužbama za zlostavljanje u prošlosti u skladu sa svojim utvrđenim procedurama za vođenje kriznih situacija.

Mi ćemo:

- saslušati optužbe za zlostavljanje u prošlosti, ozbiljno ih shvatiti i odgovorno dje-lovati prema njima;
- pokušati doprinijeti dobrobiti odraslih osoba koje podnose optužbe za zlostavljanje u prošlosti;
- zaštiti svako dijete o kojem trenutno brinemo od osobe koja je optužena za zlostavljanje.

NARUŠAVANJE PRIVATNOSTI DJECE

Zaštita privatnosti djeteta se odnosi na privatne podatke djeteta, kao i fotografije, tek-stove, filmove itd. o djeci koji su proizvedeni u svrhe javnog prikazivanja.

Bilo koja informacija o povijesti djeteta, zdravstvenom stanju ili porodičnom porijeklu mora biti pažljivo pohranjena u administraciji NCM „Ivan Pavao II. S ovim podacima se mora postupati s povjerljivošću i diskrecijom.

Djeca ili čak njihovi roditelji ili staratelji ne moraju uvijek biti svjesni određenog oblika emotivnog zlostavljanja do kojeg može doći tokom kampanje prikupljanja sredstava, i različitih aktivnosti koje su vezane za odnose sa javnošću ili komunikaciju. Privatnost djeteta je, recimo, narušena proizvodnjom neovlaštenog materijala za javno prikazivanje (fotografija, filmova, tekstova itd.) koji prikazuje dječaka ili djevojčicu; ili iznošenje osjetljivih informacija unutar konteksta koji otkriva identitet djeteta.

NCM „Ivan Pavao II. poštuje pravo djeteta na privatnost. Svi suradnici i vanjski partne-ri uključeni u širenje informacija o djeci i proizvodnju i distribuiranje materijala za javno prikazivanje djeluju u skladu sa sljedećim smjernicama:

- Pri proizvodnji materijala za javno prikazivanje koji prikazuje dijete tražimo i od djeteta i od njegovog ili njenog zakonskog staratelja (ili barem odrasle osobe koja se stara o djetetu) dozvolu da to učinimo.
- Ne tražimo aktivno od djece da urade ili kažu nešto što bi moglo učiniti da se osjećaju prikazanim kao ‘predmeti sažaljenja’ (npr. da govore o svojoj prošlosti ili traže donacije).
- Pažljivo koristimo imena djece, posebno kada su povezana sa osjetljivim informacijama o istoj djeci (npr. porodičnim porijekлом, njihovim zdravstvenim stanjem, invaliditetom ili negativnim ponašanjem).
- Pažljivo postupamo kad je u pitanju kombiniranje tekstualnih i vizualnih informacija kada god tekst uključuje osjetljive informacije o djetetu i kada god fotografija i video-snimanak pokazuje osjetljive aspekte života djeteta i otkriva njegov ili njen identitet.

Postupanje prema ovim smjernicama osigurava poštivanje privatnosti djeteta, a u isto vrijeme sprječava i podiže svijest o narušavanju te privatnosti. Na osnovu ovih smjernica

suradnici koji rade direktno s djecom imaju pravo i obavezu da zaštite djecu od bilo kojeg pokušaja narušavanja njihove privatnosti – bez obzira da li je on namjeran ili ne.

Procedure i dodatne smjernice

Svi zaposleni promoviraju kulturu otvorenosti i transparentnosti u pogledu pitanja koja se tiču očuvanja sigurnosti djece, gdje se sva pitanja ili sumnje mogu izraziti i o njima razgovarati:

- Razmjenjivati informacije s djecom o kontaktima koje ostvaruju s osobljem ili drugim osobama;
- Poticati ih da izraze sumnju;
- Osnaživati djecu;
- Upoznati ih s njihovim pravima – što je prihvatljivo, a što ne, što mogu učiniti ukoliko postoji problem;
- Upoznati djecu sa standardima profesionalne prakse i što mogu očekivati od zaposlenih;
- Upoznati ih s tim što da učine u slučaju neispunjavanja profesionalnih standarda (od strane uposlenih).

Sigurno učešće djece

Prevencija štete pri učešću djece:

NCM „Ivan Pavao II“ radi na osnaživanju djece kao građana i učesnika u kreiranju vlastite dobrobiti, kao i da se smanji rizik od povreda ili negativnih posljedica nastalih kroz sudjelovanje u aktivnostima koje promovira NCM „Ivan Pavao II“.

Etika:

Aktivnosti sudjelovanja djece se osmišljavaju i provode tako da budu u skladu s principima i etikom koji najbolji interes djece stavljuju na prvo mjesto.

Informirani pristanak za sudjelovanje djece:

Aktivnosti u kojima učestvuju djeca su dobrovoljne i inkluzivne (naročito uključuju najugroženiju djecu), te stoga i djeca i roditelji/staratelji donose informirane odluke vezane za učešće u njima, što uključuje i razmatranje rizika koji bi mogao biti povezan s aktivnošću.

Putovanje djece

Kada je to u najboljem interesu djece, NCM „Ivan Pavao II“ ponekad omogućava djeci da putuju na neki događaj, aktivnost ili drugo. U tim slučajevima roditelji, staratelji ili drugi zakonski predviđen subjekt ili lice daju informirani pristanak prije putovanja. Tokom putovanja koje organizira NCM „Ivan Pavao II“ zdravlje, sigurnost i dobrobit djeteta su najvažniji prioriteti.

ŠTO PODUZIMAMO U NCM „Ivan Pavao II“

NCM „Ivan Pavao II“ aktivno radi u sljedećim oblastima koje su definirane kroz *Politiku*:

- a) SVJESNOST – Podižemo svijest o zlostavljanju djece i opasnosti od istog;
- b) PREVENCIJA – Pružamo savjete o tome kako zaštiti dijete od zlostavljanja;
- c) PRIJAVLJIVANJE – Formiramo i pridržavamo se jasne i jednostavne procedure prijavljivanja;
- d) REAGIRANJE – Osiguravamo da bude poduzeta jasna akcija kada se sumnja na zlostavljanje djeteta ili kada je ono prijavljeno.

SVJESNOST

Razvoj otvorene kulture koja prepoznaće i brzo reagira u svim programima NCM „Ivan Pavao II“ kao i zajednicama i župama u kojima smo aktivni.

Ključno je poštovati sljedeća osnovna razmatranja:

1. Svatko povezan s NCM „Ivan Pavao II“ trebao bi shvatiti zlostavljanje djeteta sa svim njegovim implikacijama.
2. Trebali bismo redovno pružati mogućnosti za raspravu o dječijim pravima i zaštiti djeteta (na primjer, na sastancima, neformalnim raspravama ili procjenama učinka).
3. Redovno pružamo mogućnosti djevojčicama i dječacima (različite dobi i porijekla) da izraze svoje zabrinutosti, tako da se sve zabrinutosti vezane za zaštitu mogu čuti i riješiti.
4. U slučajevima sukoba interesa, prioritet nam je dobrobit djeteta.
5. Svi ugovori o radu i pravilnici o ponašanju koje su potpisali suradnici i predstavnici NCM „Ivan Pavao II“, također se odnose na politiku zaštite djeteta.

PREVENCIJA

Za sprečavanje zlostavljanja djeteta moramo stvoriti i održavati sredinu koja promovira ključne vrijednosti NCM „Ivan Pavao II“.

NCM „Ivan Pavao II“ će poduzeti niz akcija od odgovarajućeg procesa zapošljavanja ljudi i pristupa njihovom razvoju.

U kombinaciji s ovim, neophodno je da pažljivo slušamo djecu koja su uključena u naše aktivnosti, projekte i programe, ozbiljno shvatimo njihova mišljenja, potičemo ih da sudjeluju u raspravama o pitanjima zaštite djece i nudimo priliku da izgrade odnose pune povjerenja.

Jasno je da postoji manja vjerovatnoća da će do zlostavljanja djeteta doći unutar konteksta koji njeguje sudjelovanje djeteta na svim nivoima.

1. NCM „Ivan Pavao II“ primjenjuje visoke standarde tijekom procedura odabira, zapošljavanja i verifikacije. Za sve kandidate za bilo koju poziciju, bez obzira jesu li suradnici ili volonteri, NCM „Ivan Pavao II“ će provjeriti postojanje kriminalnog dosjea. Ovo se postiže putem policijske provjere ili bilo koje druge odgovarajuće provjere i provjere preporuka.
2. Svi suradnici prolaze obuku o zaštiti djece i potpisuju pravilnik o ponašanju, čime potvrđuju da shvaćaju i da su predani našoj politici zaštite djeteta.
3. Svi suradnici dobijaju orijentaciju vezanu za politiku zaštite djeteta tijekom prvog mjeseca zaposlenja.
4. Zaštita djece je obavezna tema u svim programima obuke koji uključuju djecu.
5. Putem obuke i razmjene iskustava, saznajemo razlike između odgovarajućeg i neodgovarajućeg ponašanja. Suradnici koji se staraju o djeci i mladima ponašaju se prema djeci sa naklonošću, ali zadržavaju jasne i jasno povučene granice.
6. Djeci je omogućeno da preuzmu uloge u vlastitom razvoju i zaštiti. Djeca rapsravljaju o tome šta je prihvatljivo i neprihvatljivo ponašanje i šta mogu učiniti ako osjećaju da nešto nije kako treba.
7. Svi suradnici koje se staraju o djeci i mladima imaju pristup savjetovanju kada je to potrebno.
8. Suradnici se potiču da redovno razmjenjuju iskustva unutar i između projekata i programa u vezi s tim kako pristupaju zaštiti djeteta.
9. Podržavamo podizanje svjesnosti i izgradnju kapaciteta roditelja, zajednice i vjerskih starješina kada je u pitanju pozitivna disciplina, kao alternative fizičkom kažnjavanju.
10. Putem našeg zauzimanja unutar zajednica i društava, jačaju sistemi za zaštitu djeteta, čime se efikasnije sprječava i reagira na pitanja zaštite djeteta.

Zaštita i promicanje dobrobiti djece je svačija odgovornost. Kako bi učinkovito ispunili tu odgovornost, svi profesionalci moraju biti sigurni da je njihov pristup usmјeren na dijete. To znači da oni moraju uzeti u obzir, uvijek, ono što je u najboljem interesu djeteta.

Djeca i mladi će biti informirani o Politici zaštite djece kroz upoznavanje protokola NCM „Ivan Pavao II“, na jeziku prilagođenom djeci. Također, tijek rada Politike za zaštitu djece će biti izložen u prostorijama NCM „Ivan Pavao II“, te će biti dostupan na letcima. Jednom godišnje, NCM „Ivan Pavao II“ imat će otvoren dijalog s djecom o pitanjima Politike, te će osigurati da djeca sudjeluju u reviziji Politike za zaštitu ako je to potrebno. Djeca će imati informacije o tome kome se od koordinatora u NCM „Ivan Pavao II“ se mogu obratiti u bilo koje doba.

PRIJAVLJIVANJE

Sve iznijete zabrinutosti ozbiljno shvatamo i poduzimamo odgovarajuće mjere.

Poduzimaju se brze i transparentne mjere u kojima se uzimaju u obzir zakonske odgovornosti.

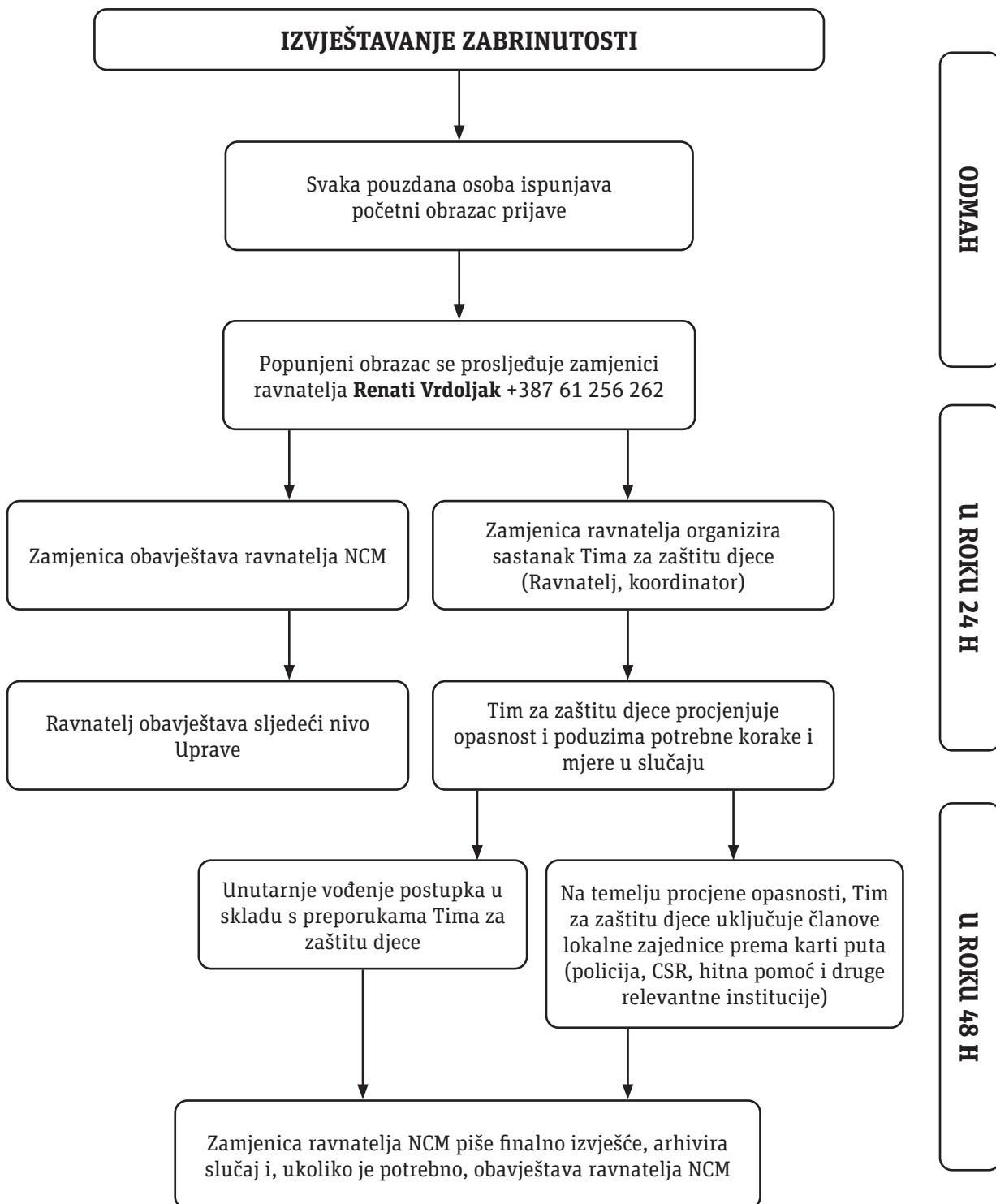
Sve osobe povezane sa NCM „Ivan Pavao II odgovorne su i imaju obavezu da prijave svaku sumnju na zlostavljanje djece (ili druge zabrinutosti iz domena zaštite djece) koja uključuje osoblje, volontere, ugovarače, konsultante, donatore, sponzore, posjetitelje, partnere, članove odbora/savjetodavnog vijeća, ili druge osobe formalno povezane sa NCM „Ivan Pavao II“.

U skladu s tim:

1. NCM „Ivan Pavao II ima tim od tri osobe kojem se može prijaviti zabrinutost vezana za zaštitu djece; članovi ovog tima su obučeni za adekvatno reagiranje na odgovarajući način u skladu s politikom. S jedne strane, ovi timovi za zaštitu djece su pripremljeni da reagiraju na odgovarajući način u kriznim situacijama i vode evidenciju o svakom slučaju zlostavljanja djeteta. Sa druge strane, glavni cilj njihovih napor je podići svijest i spriječiti zlostavljanje.
2. Ovaj tim se sastoji od ravnatelja, i još dvije osobe (npr. socijalnog radnika, lidera zajednice itd.). Naravno, navodni zlostavljači ne smiju biti članovi tima za zaštitu djece.
3. Povjerljivost je od iznimne važnosti u provođenju slučajeva zlostavljanja; informacije treba tretirati s pažnjom. Dijete ili bilo koja druga osoba koja vodi podatke o djeci mora biti svjesna da se, ako se prijavi slučaj, informacije o navedenom zlostavljanju dijele samo s osobama ovlaštenima za pristup informacijama, odnosno timu za zaštitu djece i drugim uključenim osobama.
4. Svaki suradnik ima obvezu odmah dati bilo kakve informacije koje ima o potencijalnom slučaju zlostavljanja djece članu tima za zaštitu djece. Svaka odrasla osoba koja odbacuje bilo kakve informacije ili skriva svaki slučaj zlostavljanja smatra se suučesnikom.
5. Djeca, suradnici ili drugi slučajevi prijavljivanja odraslih imaju podršku i zaštićeni su. Osoba koja se tereti za zlostavljanje djece ima pravo na pošteno saslušanje.

Koraci provođenja Politike za zaštitu djece NCM „IVAN PAVAO II”

Procjena rizika

NCM „Ivan Pavao II“ provodi različite aktivnosti s djecom/mladima, a aktivnosti su procijenjene u matrici koju je izradio NCM „Ivan Pavao II“. Sve aktivnosti se procjenjuju u procesu planiranja, na početku, u procesu i na kraju aktivnosti. Planiranje, praćenje i promišljanje ključni su za proces procjene rizika. NCM „Ivan Pavao II“ uvijek procjenjuje potencijalne aktivnosti, kao i one koje su aktualne, i to je proces koji stalno traje!

NCM „Ivan Pavao II“ priznaje da postoji niz potencijalnih rizika za djecu u donošenju naših programa. U skladu s tim, proaktivno procjenjujemo i upravljamo rizicima vezanim uz djecu kako bi se smanjio rizik od štete. To se postiže ispitivanjem svake aktivnosti i programa te potencijalnim utjecajem za djecu. Aktivnosti i programi koji uključuju direktni rad s djecom smatraju se većim rizikom, te stoga zahtjevaju strože postupke zaštite djece.

NCM „Ivan Pavao II“ provodi procjenu rizika za zaštitu djece u svakoj aktivnosti i projektu koji uključuje djecu i utječe na djecu prije početka rada. Strategije ublažavanja uspostavljaju se za svaki utvrđeni rizik (i sve nove rizike) i one se aktivno prate tijekom ciklusa aktivnosti/programa.

Povremeno, naši programi mogu uključivati sudjelovanje ranjivih skupina djece i mladih.

Osoblje i uposlenici (kada je relevantno) osposobljeni su za zaštitu djece i procjenu rizika. Od njih se očekuje da će stalno biti svjesni mogućih rizika za djecu i mlade, kao i da aktivno smanjuju mogućnosti i situacije u kojima se može nauditi djeci i mladima.

Pri obavljanju procjene, NCM „Ivan Pavao II“ uzima u obzir tri elementa: sigurnosni, rizični i zaštitni faktor. Procjena uključuje ispitivanje tih triju elemenata, kao i odnos između njih. Ispitivanje svakog elementa ključno je za učinkovitu procjenu. Odluke procjene mogu imati visok udio za dijete i NCM „Ivan Pavao II“ stoga treba pažljivo razmotriti.

Aktivnost	Opasnosti / Štete	Metode ublažavanja	Razina procjene rizika & daljnja potrebna aktivnost

Procjena sigurnosti je proces za određivanje trenutne prijetnje štete za dijete. Ukoliko je dijete u ozbiljnoj opasnosti, slučaj treba odmah uputiti Centru za socijalnu skrb i policiji na intervenciju. Ozbiljna šteta odnosi se na situaciju u kojoj postoji opasnost za život djeteta ili fizičko zdravlje i / ili umanjenje vrijednosti mentalnog zdravlja ili razvoja djeteta.

Procjena rizika je proces određivanja vjerojatnosti da će dijete doći na štetu u dugoročnom razdoblju. Riječ je o kontinuiranom postupku i razlikuje se od procjene sigurnosti.

Zaštitni faktori su unutarnji i vanjski atributi kod pojedinaca, obitelji i zajednica koje se mogu koristiti za ublažavanje identificirane opasnosti za dijete. Važno je razmotriti sposobnost i spremnost pojedinca, obitelji i zajednice da iskoristi ovaj resurs.

Promatranje je ključno kod procjene sigurnosti, rizika i zaštitnih čimbenika.

Kalkulator procjene rizika:

		Vjerojatnost			Ocenjivanje rizika
		V	S	N	3 = Visok 2 = Srednji 1 = Nizak
Ozbiljnost	V	3	3	2	
	S	3	2	1	
	N	2	1	1	

Ozbiljnost

V = Fatalnost – velika ozljeda koja uzrokuje dugotrajni invaliditet

S = Ozljeda – bolest koja uzrokuje kratkotrajni invaliditet

N = Druge povrede, bolest ili oštećenje

Vjerojatnost

V = vjerojatno ili blizu vjerojatnom

S = razumno vjerojatno

N = vrlo rijetko ili nikada

Tim za zaštitu djece je odgovoran za procjenu rizika i upravljanje rizicima. Kako bi se utvrdili rizici provedbe, poduzet će se sljedeći koraci:

1. Identificiranje rizika
2. Grupiranje rizika
3. Ocjenjivanje rizika – koristeći sljedeća pitanja kao smjernice:
 - Što/kako loše bi bile posljedice?
 - Koja je vjerojatnost posljedica koje su nastale?
4. Nakon što se izvrši procjena rizika poduzet će se sljedeći koraci radi upravljanja rizicima:
 - Pronalaženje načina za smanjenje rizika
 - Donošenje unaprijed odluka što učiniti ukoliko nešto pođe po zlu
 - Davanje uloga različitim ljudima da prate i upravljaju provedbom procedura Politike za zaštitu djece.

REAGIRANJE

Svi oblici zlostavljanja djece su ozbiljno shvaćeni, bez iznimki i svi oni moraju biti prijavljeni u skladu s ozbiljnosti. Naš zadatak je uvijek pružiti reakciju, bez obzira smatra li se zlostavljanje teškim ili blagim. Odgovarajući, jamčimo da se slijedi transparentan i pravedan postupak kako nitko ne bi bio pogrešno osuđen i da su prava svih uključenih osoba zaštićena.

1. U svim slučajevima potencijalnog ili dokazanog zlostavljanja djece prioritet je skrbništvo i zaštita djeteta. U isto vrijeme, zaštita svih uključenih osoba je zajamčena. Djeca i mladi koji su izloženi zlostavljanju primaju podršku i fokusiraju se na potrebno savjetovanje.
2. U svim slučajevima zlostavljanja, osoba zadužena za zaštitu djece uzima slučaj i sažima nalaze istrage za predstavljanje u timu za zaštitu djece, koji potom donosi odluke o dalnjim koracima.
3. Odgovaranje na zlostavljanje djeteta od strane drugog djeteta fokusira se na ono što je najbolje za razvoj i zaštitu sve djece uključene u takav slučaj.
4. Ako odrasla osoba počini zlostavljanje, zakonske mjere poduzimaju se u skladu s državnom registracijom i sustavom odgovora koji određuje reakcije u svakom pojedinom slučaju. Kada je to potrebno, pravna pomoć se pruža unutar kapaciteta NCM „Ivan Pavao II“ koji su dostupni u to vrijeme ili će biti usmjerena na resurse dostupne u zajednici.

5. Tu je jasno vodstvo u kojem je jedna osoba odgovorna za rješavanje informacija i unutarnje i vanjske komunikacije o slučajevima zlostavljanja djece u nekoj nacionalnoj udruzi. Tim za zaštitu djece pomaže toj osobi.
6. Odluke i mjere se brzo poduzimaju.
7. Slučajevi se prijavljuju organima za dobrobit djece u skladu s procedurom utvrđenom zakonima u BiH (Kazneni zakon FBiH, Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji FBiH, Obiteljski zakon FBiH). Osoba zadužena za unutarnju i vanjsku komunikaciju treba obavijestiti nadležna tijela za socijalnu skrb i policijska tijela.
8. Pisani zapisi svih prijavljenih slučajeva zlostavljanja i njihovih ishoda čuvaju se u projektu ili programu.

Prije početka rada i potpisivanja ugovora (ugovor o radu s punim radim vremenom, radu s nepunim radnim vremenom, ugovoru o sulugama i/ili drugim oblicima angažmana ili suradnje), cjelokupno osoblje NCM „Ivan Pavao II“ će biti upoznato s ovom Politikom, potpisat će izjavu o prihvaćanju, realizaciji i pridržavanju Politike. Osim osoblja i suradnika Centra za mlade „Ivan Pavao II“, sve osobe s kojima Centar surađuje moraju biti obaviještene o Politici i moraju potpisati ovu izjavu. Svim osobama, kao što su posjetitelji, predstavit će se Politika, kao i informacija da moraju poštivati Politiku tijekom posjeta Centru.

Svi provedbeni partneri ili druge organizacije uključene u rad NCM „Ivan Pavao II“ kroz službenu/ugovornu vezu, u kojoj je njihovo osoblje uključeno u rad s djecom, u ugovor uključuju i ovu regulativu:

- Pristaje se na ovu Politiku ili na vlastiti (organizacijski) pravilnik koji ima sličan standard, uključujući i procedure za izvještavanje i straživanje sumnji.

Svo osoblje NCM „Ivan Pavao II“ dobit će odgovarajuću zaštitnu obuku tijekom inducijskog treninga (koji se redovito obnavlja), kako bi bili upoznati i svjesni svoje uloge u ranom prepoznavanju pokazatelja zlostavljanja ili zanemarivanja i odgovarajućih procedura koje treba slijediti. Osim toga, svi članovi osoblja dobivaju prema potrebi nadogradnju zaštite i zaštite djece, ali najmanje jednom godišnje, kako bi im osigurali odgovarajuće vještine i znanja za djelotvornu zaštitu djece.

Provodenjem svojih aktivnosti, ukoliko se pojavi sumnja da bi se djetetu ili mlađoj osobi nanijela šteta na području/mjestu koje nije obuhvaćeno odgovornošću NCM-a (na primjer: obitelj, škola, vršnjačka skupina itd.), NCM nije DUŽAN za nepoštivanje NCM Politike i sigurnosnih standarda.

Svako kršenje ove Politike smatra se stegovnim djelom, što može rezultirati otkazivanjem svih ugovora o radu potpisanih s uključenim osobljem.

Kako se nositi s razotkrivanjem

Ukoliko dijete razotkrije da je on ili ona zlostavljan/-na na neki način, član osoblja ili volonter bi trebao:

1. Poslušati što se dogodilo ne pokazujući stanje šoka ili nevjerice
2. Prihvatiši ono što je rečeno
3. Dozvoliti djetetu da otvoreno govori
4. Uvjeriti dijete, ali ne činiti obećanja koja možda neće biti moguće održati
5. Nikad ne obećavajte djetetu da nećete nikome reći – jer to u konačnici nije u najboljem interesu djeteta
6. Uvjerite njega ili nju da to što se dogodilo nije njegova ili njezina greška
7. Naglasite da je ispravno bilo to reći
8. Slušajte, jedino postavljajte pitanja kada je potrebno nešto razjasniti
9. Objasnite što se treba dalje učiniti i kome se treba reći
10. Napravite pisani trag (pogledajte 1.4. Izvješće o incidentu pri zaštiti djece)
11. Bez odgode prenesite informaciju imenovanom voditelju zaštite
12. Provjerite nakon 24 sata koja je akcija poduzeta i pratite ukoliko ste zabrinuti.

Sigurnost na internetu i društvenim mrežama

NCM vjeruje da je online zlostavljanje bilo koja vrsta zlouporabe koja se događa na internetu, olakšana putem tehnologije kao što su računala, tableti, mobilni telefoni i drugi uređaji omogućeni za korištenje uz internet.

To se može dogoditi bilo gdje na internetu koji omogućuje digitalne komunikacije, kao što su:

- društvene mreže
- tekst poruke ili aplikacije za razmjenu poruka
- email ili privatne poruke
- online chatovi
- komentari na prijenose uživo
- usmeni razgovor u igricama

Djeca i mladi ljudi mogu biti ponovno viktimizirani (iskustvo daljnog zlostavljanja) kada je uvredljiv sadržaj zabilježen, učitan ili podijeljen online od strane drugih. To se može dogoditi ako se prvotno zlostavljanje dogodilo na mreži ili izvan mreže.

Djeca i mladi mogu doživjeti nekoliko vrsta zlostavljanja na mreži:

- *bullying/cyberbullying*
- emocionalno zlostavljanje (to uključuje i emocionalnu ucjenu, na primjer, pritisak na djecu i mlade da se pridržavaju seksualnih zahtjeva putem tehnologije)
- *sexting* (pritisak ili prisiljavanje na stvaranje seksualnih slika)
- seksualno zlostavljanje
- seksualna eksploracija

Djeca i mladi također mogu biti pripremljeni na mreži: počinitelji mogu koristiti online platforme za izgradnju odnosa s povjerenjem s djetetom kako bi ga zlostavljali. Ovo zlostavljanje se može dogoditi online ili počinitelj može dogоворити susret s djetetom s namjerom da ga zlostavlja.

NCM priznaje da:

online svijet pruža mnogo mogućnosti za svakoga; ipak, to također predstavlja rizike i izazove.

NCM je dužan da sva djeca, mladi i odrasli koji su uključeni u našu organizaciju budu zaštićeni od potencijalne štete na internetu. Imamo odgovornost pomoći djeci i mladima da budu sigurni na internetu, bez obzira koriste li NCM mrežu i uređaje. Sva djeca, bez obzira na dob, invaliditet, rasu, vjeru ili uvjerenje, spol, imaju pravo na jednaku zaštitu od svih vrsta štete ili zlostavljanja; rad u partnerstvu s djecom, mladima, njihovim roditeljima, starateljima i drugim agencijama ključan je u promicanju dobrobiti mlađih ljudi i pomaganju mlađim ljudima da budu odgovorni u svom pristupu online sigurnosti.

NCM će nastojati da djeca i mladi budu sigurni tako što će:

- Imenovati internet koordinatora za sigurnost (ista osoba kao imenovana žarišna točka za zaštitu djece);
- Pružiti jasne i konkretnе upute osoblju i volonterima o tome kako se ponašati online kroz naš pravilnik ponašanja za odrasle;
- Podržavati i poticati mlade ljude koji koriste naše usluge da koriste internet, društvene medije i mobilne telefone tako da ostanu sigurni i da pokazuju poštovanje za druge;

- Podržavati i poticati roditelje i staratelje da učine ono što oni mogu kako bi pomoći djeci da ostanu sigurni online razvijajući sigurnosni online sporazum za korištenje s mladim ljudima i njihovim roditeljima/starateljima;
- Razvijati jasne i stroge postupke kako bi nam se omogućilo da na odgovarajući način odgovorimo na bilo kakve incidente neprikladnog online ponašanja, bilo da se radi o odrasloj osobi ili djetetu/mladoj osobi;
- Pregledavati i ažurirati sigurnosti naših informacijskih sustava redovito;
- Osigurati učinkovitu uporabu korisničkih imena, prijava, računa e-pošte i lozinki;
- Osigurati da se osobni podaci o odraslima i djeci koji su uključeni u našu organizaciju drže na sigurnom i dijele samo prema potrebi;
- Osigurati da se slike djece, mladih i obitelji koriste tek nakon što im se pribavi pismeno odobrenje, i to samo u svrhu za koju je dana suglasnost;
- Pružiti nadzor, podršku i obuku za osoblje i volontere o internetskoj sigurnosti;
- Ispitati i procijeniti rizik bilo koje platforme društvenih medija i novih tehnologija prije nego što se krenu koristiti u organizaciji.

Ukoliko se dogodi online zlostavljanje NCM će odgovoriti tako što će:

1. Osigurati da odgovor NCM-a uzima u obzir potrebe osobe koja doživljava zlostavljanje, bilo kojeg promatrača i naše organizacije u cjelini;
2. Pregledati plan razvijen za rješavanje online zlostavljanja u redovitim intervalima, kako bi se osiguralo da su svi problemi riješeni dugoročno.

Izvještavanje zabrinutosti

Zabrinutost oko zlostavljanja na internetu ili neprimjereno ponašanje treba prijaviti osobi odgovornoj za pitanja zaštite u okviru NCM-a.

Kako odgovoriti na razotkrivanje

Primiti

1. Poslušati
2. Prihvatišto dijete govori
3. Slijediti tempo djeteta
4. Pokušati ne stvarati im osjećaj krivnje postavljanjem pitanja, poput "Zašto mi to nisi ranije rekao/-la?"

Uvjeriti

1. Ostati smiren i uvjeriti dijete da je učinio/-la ispravnu stvar jer se povjeroio/-la;
2. Ne obećavati povjerljivost: vaša je dužnost obratiti se svakom djetetu koje je u riziku;
3. Pokušati ublažiti bilo kakav osjećaj krivnje koji učenik pokazuje;
4. Priznati koliko je teško bilo djetetu ispričati što se dogodilo;
5. Suosjećati s djetetom – nemojte mu govoriti što bi trebalo osjećati.

Reagirati

1. Reagirati na dijete u tolikoj mjeri samo kako bi se ustanovilo treba li ili ne treba ulaziti u taj određeni slučaj;
2. Nemojte postavljati pitanja koja navode na odgovor, nego pitajte otvorena pitanja poput "Imaš li mi još nešto reći?" ili "I?";
3. Nemojte kritizirati napadača;
4. Nemojte tražiti od djeteta da još jednom sve prepiča nekom drugom djelatniku;
5. Objasnitи što sljedeće trebate uraditi i s kim trebate razgovarati;
6. Odmah obavijestiti određenog voditelja zaštite.

Snimiti

1. Napraviti neke vrlo kratke bilješke, u tom trenutku, i zapisati ih što je prije moguće u povjerljivi obrazac o izražavanju zabrinutosti;
2. Nemojte uništavati originalne bilješke;

3. Zabilježiti datum, vrijeme, mjesto, bilo koje primjetno neverbalno ponašanje i riječi koje je koristilo dijete;
4. Ukoliko je prikladno nacrtati dijagram kako biste naznačili mjesta modrica;
5. Budite objektivni u svom bilježenju: nemojte koristiti svoje interpretacije ili prepostavke.

Podrška

1. Budite sigurni da nastavljate podržavati dijete;
2. Osigurajte i podršku za sebe, bez otkrivanja povjerljivih informacija o djetetu svojim kolegama.

Učinite

1. Saslušajte i uzmite za ozbiljno bilo kakvo objavljivanje informacija koje bi moglo naštetići djetetu;
2. S oprezom objasnite djetetu da ste odgovorni uputiti informacije nadređenoj imenovanoj osobi;
3. Pokušajte osigurati da osoba koja objavljuje ne mora razgovarati s drugim članovima osoblja;
4. Pojasnite informaciju koristeći aktualne riječi gdje je to moguće. Potpišite i naznačite datum na zapisniku.
5. Pokušajte zadržati pitanja na minimum i to 'otvorene' prirode, npr 'Možeš li mi reći što se dogodilo' radije nego da pitate 'Je li te XY udario/-la?'
6. Pokušajte ne pokazivati šok, užas ili iznenađenje.
7. Ne izražavajte osjećaje ili prosudbe u vezi bilo koje osobe za koju se tvrdi da je povrijedila dijete;
8. Uvjerite i podržite dijete koliko god je to moguće;
9. Objasnite da samo o ni koji 'trebaju znati' će saznati što se dogodilo;
10. Objasnite djetetu što će se sljedeće dogoditi i da će biti uključeno kada i gdje bude prikladno;
11. Budite sigurni da je dijete sigurno i podržano.

Nemojte činiti

1. Obećavati povjerljivost;
2. Suditi ili kritizirati onoga koji je optužen kao napadač djeteta;
3. Postavljati pitanja koja navode na odgovor;
4. Ispitivati ili pokušavati ustanoviti govorili li dijete istinu. Pokušavati ispitivati okolnosti;
5. Stavljati riječi u djetetova usta;
6. Trivializirati bilo koji aspekt razotkrivanja;
7. Dopustiti da su bilo kakvi navodi, sumnje ili zabrinutosti neprijavljeni.

Zapamtite – briga o zaštiti je svačiji posao!

Čuvanje zapisnika

Sve zabrinutosti, rasprave i odluke koje su donesene, te razlozi za te odluke trebali bi biti spremnjeni u pisanom obliku. Ako postoji bilo kakva sumnja o tome trebali li sačuvati zapise, osoblje bi trebalo raspravljati s voditeljem zaštite.

Kada je dijete ispričalo što mu se dogodilo, član osoblja/volонter bi trebao:

1. Snimiti informacije čim prije moguće nakon razgovora. Koristiti zapis u obrascu za izražavanje zabrinutosti gdjegod je moguće.
2. Ne uništavajte originalne zabilješke ukoliko bi bile potrebne kasnije na sudu.
3. Snimite datum, vrijeme, svjedoka, mjesto i bilo koje drugo primjetno neverbalno ponašanje i riječi koje je koristilo dijete.
4. Naznačite mjesta ukoliko je vidljiva ozljeda.
5. Zabilježite izjave i opservacije radije nego interpretacije ili prepostavke.
6. Usuglasite i snimite postupke i rezultate.

Svi zapisnici trebaju se odmah dati imenovanom voditelju zaštite. Niti jedan primjerak ne bi trebao zadržati član osoblja ili volонтер. Svi zapisnici se čuvaju na povjerljivom mjestu i pohranjuju se na zaključanoj lokaciji u zaključanoj prostoriji u NCM „Ivan Pavao II“.

Zapošljavanje, odabir i indukcija

Prije početka rada s NCM-om svaki kandidat provodi postupak osiguranog zapošljavanja i podvrgava se procedurama za provjeru pozadine kandidata. Općenito, da bi se prošla ta vrsta provjere, kaznena povijest osobe ne smije otkriti nikakva relevantna kaznena djela (npr ozbiljna seksualna ili nasilna djela, te djela povezana s drogom) ili negativna izvješća o profesionalnom ponašanju.

O ovoj politici zaštite djece obavještava se svatko tko je potpisao ugovor o radu trajno ili na određeno vrijeme s NCM-om, prateći članovi obitelji, savjetnici, kao i pripravnici, međunarodni volonteri i volonteri koji su angažirani u aktivnostima NCM-a. Ugovor o radu sadrži klauzulu kojom se propisuje da se djelatnik obvezuje poštivati ovu politiku zaštite djece.

U slučaju prijave sumnji ili počinjeg zlostavljanja ili zanemarivanja, primjenjuje se sljedeći postupak. Osoba koja je prvotno obaviještena o zlouporabi mora o tome obavijestiti kontaktnu točku ili direktora. Ako je zlouporabu počinio direktor, dotična osoba obavještava zaštitnu točku.

Ako je optuženi djelatnik, osoba se odmah suspendira dok se ne istraže optužbe i poduzmu odgovarajuće mjere. U drugim slučajevima, NCM odmah zabranjuje pristup svojim prostorijama, materijalima i aktivnostima dok se ne istraže tvrdnje i poduzmu odgovarajuće mjere. NCM prema potrebi traži od svojih partnera da suspendiraju ili uklone optuženu osobu sve dok se optužbe ne istraže i ne poduzmu odgovarajuće mjere.

Stegovne mjere poduzimaju se protiv djelatnika NCM-a u skladu s ozbiljnošću povrede dužnosti i primjenjivim odredbama, osobito pravom koje se primjenjuje na ugovor i unutarnji poslovnik. Iz istih razloga NCM će službeno zatražiti od partnerske organizacije da poduzme odgovarajuće mjere s optuženom osobom.

U svakom slučaju, ako je član lokalnog ili međunarodnog osoblja optužen, NCM ne blokira lokalno zakonodavstvo i poduzima sve potrebne mjere radi osiguranja poštenih sudskih postupaka.

Istražuju se sve lažne, zlonamjerne ili nepočudne izjave osobe koja je s NCM-om skloplila ugovor o trajnom ili određenom roku ili protiv savjetnika, pripravnika, međunarodnog volontera ili dobrovoljnog radnika u okviru NCM-a, te se poduzimaju odgovarajuće mjere, uključujući disciplinske mjere.

Povjerljivost

Briga za zaštitu i zaštitu djece postavlja pitanja povjerljivosti koja moraju jasno razumjeti svi djelatnici/volonteri.

Ako se dijete povjerava članu osoblja/volонтеру i zatraži da se informacije čuvaju u tajnosti, važno je da član osoblja/volонтер prenese djetetu, na način koji je prikladan za djetetovu dob/stupanj razvoja, da ne može obećati potpunu povjerljivost – umjesto toga moraju objasniti da će možda trebati prenijeti informacije drugim stručnjacima kako bi dijete bilo sigurno. To u konačnici ne može biti u najboljem interesu djeteta.

Procedure s partnerima

NCM ne sklapa sporazum o partnerstvu s organizacijama čije osoblje ili članovi su odgovorni za počinjenje zlostavljanja djece. Svaka dokazana tvrdnja o takvoj praksi rezultira raskidom partnerskog sporazuma, osim ako se partner obvezuje i učinkovito osigurava radiklanu promjenu u ponašanju.

Informacije o monitoringu & dokumentaciji & evaluaciji

Ova politika se odnosi na svu djecu, osoblje, roditelje, volontere i posjetitelje. Ovu politiku svake godine preispituje NCM „Ivan Pavao II“. Usklađenost s Politikom prati ravnatelj NCM „Ivan Pavao II“ kroz mjere kadrovskih performansi i svakodnevnu praksu.

Kontinuirano planiranje i praćenje rada programa NCM „Ivan Pavao II“ prioritet je upravljanja kako bi se uklonile situacije u kojima se može dogoditi zlouporaba djeteta.

Kako bi učinkovito ispunili tu odgovornost, svi profesionalci moraju biti sigurni da je njihov pristup usmjeren na dijete. To znači da treba uvijek razmotriti ono što je u najboljem interesu djeteta, a to znači da dijete treba biti informirano i konzultirano u svakom trenutku.

To će se ostvariti tako što ćemo:

- Podizati svijest kroz aktivnosti NCM „Ivan Pavao II“;
- Omogućiti plan evaluacije, monitoringa i praćenja razvoja svih projektnih aktivnosti NCM „Ivan Pavao II“;
- Koordinirati relevantne institucije kako bi se izbjegli incidenti i kako bi se reagiralo na odgovarajući način;
- Uvijek donositi odluke koje su u najboljem interesu djeteta;
- Politike zaštite NCM „Ivan Pavao II“ su poznate, razumiju se i primjenjuju se kako je propisano;
- Osigurati godišnje preispitivanje politike zaštite i zaštite djece, procedure i provedbe se redovito ažuriraju i preispituju, kao i rad s nadležnim tijelima ili nositeljima u vezi s ovim;

- Osigurati da sve informacije o aktualnoj dokumentaciji svih tvrdnji i prijavljenih slučajeva budu dokumentirane i pomno praćene;
- Osigurati da samo osoblje NCM „Ivan Pavao II“ zna tko je glavni u tijeku procesa i koji je vremenski okvir;
- Osigurati javno dostupnost politike zaštite i zaštite djece, te da su roditelji svjesni činjenice da se mogu uputiti sumnje na zlostavljanje ili zanemarivanje, te koja je uloga NCM „Ivan Pavao II“ u svemu ovome;
- Kada djeca napuste NCM „Ivan Pavao II“ osigurati da njihov dosje za zaštitu bude prikladno i sigurno proslijeden po potrebi i da dobiju obavijest o njegovom sigurnom dolasku;
- Osigurati da svi djelatnici NCM „Ivan Pavao II“ dobiju odgovarajuću indukciju i kontinuirano usavršavanje u zaštiti i da znaju kako dobiti više informacija ili tražiti pojašnjenje;
- Osigurati da svi djelatnici NCM „Ivan Pavao II“ imaju pristup i da su pročitali te da razumiju Priručnik za osoblje;
- Svi podaci prikupljeni u procesu praćenja i izvještavanja o politikama zaštite djece će se koristiti za poboljšanje politike i prakse, za povećanje svijesti o politikama zaštite djece i za izgradnju kapaciteta zaposlenika i volontera NCM „Ivan Pavao II“;

Završne odredbe

Prihvaćanje, razumijevanje i držanje Politike uvjet je za kontakt s Centrom za mlade „Ivan Pavao II“, njegovim korisnicima i u cjelini za boravak u Centru za mlade „Ivan Pavao II“.

Sarajevo, 16.07.2018

POTPIS

Ravnatelj

Dr. Šimo Maršić

Dodatni dokumenti:

- 1.1. Pristanak na obrazac upućivanja
- 1.2. Protokoli za ponašanje posjetitelja i volontera
- 1.3. Legislativa o zaštiti djece i matrica politike
- 1.4. Izvješće o incidentu pri zaštiti djece
- 1.5. Pristanak na sudjelovanje u aktivnostima NCM „Ivan Pavao II“
- 1.6. Obrazac za pristanak roditelja/staratelja maloljetnog djeteta na putovanje s NCM „Ivan Pavao II“
- 1.7. Plan zaštite djece, finalno izvješće i praćenje
- 1.8. Steps in implementing the Policy on Child Protection NCM „John Paul II“
- 1.9. Obrazac procjene rizika
- 1.10. Osobna izjava
- 1.11. Smjernice za komunikaciju, za posjetitelje i za novinare
- 1.12. Sigurnosni sporazum za korištenje s mladima u NCM

Pristanak na Obrazac upućivanja

Svrha: Upućivanje i praćenje

Pristanak:

Ja, _____, _____ od _____

(prezime i ime skrbitnika) (odnos s djetetom) (ime i prezime djeteta)

Ovim potvrđujem suglasnost za prikupljanje podataka od strane NCM-a, i otkrivanja informacija u svrhu upućivanja usluge ovlaštenom zastupniku _____

(ime agencije/a)

Privatnost/ Izjava povjerljivosti:

- Ova informacija se prikuplja isključivo u svrhu upućivanja usluge i u druge se svrhe ne može koristiti
- NCM se obvezuje na poštovanje povjerljivosti, privatnosti i točnosti osobnih podataka pojedinca koje prikuplja, koristi i otkriva.

Pročitao/pročitala sam i razumijem gore navedeni sadržaj.

(Potpis skrbitnika)

(Potpis svjedoka)

(Datum)

Istek roka: _____

Ime i prezime djelatnika/-ce NCM-a: _____

Potpis djelatnika/-ce NCM-a: _____

Protokoli za ponašanje posjetitelja i volontera

Bilo da ste volonter ili posjetitelj, želimo da se osjećate ugodno i opušteno u društvu djece i da nam pomognete izgraditi i održavati sigurno i osnažujuće okruženje za sve. Ovi protokoli ponašanja su za sve posjetitelje, volontere, stalne i povremene djelatnike od kojih se očekuje da će se pridržavati i potvrditi u pisanom obliku ovaj protokol.

Ovdje je nekoliko činjenica o specifičnom kulturnom kontekstu Bosne i Hercegovine u odnosu na prihvatljive interakcije s djecom i mladima. Dijete je osoba ispod 18 godina starosti. U našim projektima, ljudi moraju nastaviti s osjetljivošću pristupati djeci. To se osobito odnosi na djecu koja su možda bila izložena traumatskim događajima ili žive pod teškim uvjetima.

Većina mladih s kojima radimo je dobrog ponašanja, gostoljubivi su, ljubazni i otvoreni i kada se prema tim mladima tako i ophodi oni teže da održe takav koncept. Ovi protokoli će vam pomoći u izbjegavanju neugodnih situacija, i voditi vas u razumijevanju kulture i odgovarajući način interakcije s djecom.

Opće smjernice

Prihvatljiva ponašanja:

1. U postupcima i odnosima s djecom, pažljivi smo u pogledu percepcije, izgleda i jezika, te svojim ponašanjem pokazujemo poštovanje prema djeci i njihovim pravima;
2. Sigurni smo da je svaki fizički kontakt s djecom primjeren (vidjeti smjernice u nastavku);
3. Koristimo pozitivne, nenasilne metode kako bi se kontrolirala dječija ponašanja;
4. Prihvaćamo odgovornost za osobno ponašanje i postupke kao predstavnici organizacije;
5. Uvijek smo odgovorni ponašanje djeteta, čak i ako se dijete ponaša na seksualno neprikladan način; odrasli izbjegavaju stavljanje u kompromitirajući ili ranjivi položaj s djecom;
6. Gdje je to moguće i praktično, slijedimo pravilo „dvije odrasle osobe“ pri provođenju rada NCM-a, pri čemu dvoje ili više odraslih nadziru sve aktivnosti koje uključuju djecu, a koje su vidljive i prisutne u svakom trenutku;
7. Poštujemo istrage povezane sa zaštitom djece (unutarnja i vanjska), te stavljamo na raspolaganje svaki dokumentarac ili druge informacije potrebne za dovršetak istrage.

Neprihvatljiva ponašanja:

1. Ponašati se na neprimjeren fizički način, ili razviti spolni odnos s djetetom (mlađe od 18 godina), bez obzira na propisanu dob pristanka određene države;
2. Milovati, držati, ljubiti, grliti ili dirati djecu na neprimjeren ili kulturološki neosjetljiv način;
3. Koristiti neprikladan ili uvredljiv način komuniakcije, donositi prijedloge ili ponuditi savjete koji su neprikladni ili uvredljivi, uključujući jezik koji uzrokuje sramotu ili poniženje, ili omalovažava ili ponižava;
4. Provoditi previše ili nepotrebno vremena nasam s djetetom, daleko od drugih ili iza zatvorenih vrata ili u osami;
5. Oprostiti ili sudjelovati s djecom u ponašanjima koja su nezakonita, nesigurna ili uvredljiva; uključujući štetne tradicionalne prakse, duhovno ili ritualno zlostavljanje.

Djeca u Bosni i Hercegovini

Mlađa djeca

Kada pozdravljate dijete postupajte onako kako vas navode članovi osoblja koji su u pratnji vas. Rukovanje je prihvatljivo za djecu školske dobi i iznad. Većina djece otvoreno reagira na pozdrave u kontroliranim sredinama i tamo gdje postoje ljudi koje poznaju.

Kada u javnim prostorima gdje su roditelji i/ili drugo osoblje možda u blizini i kada vam prilazi dijete koje pokazuje znakove da bi vas željelo zagrliti, možete odgovoriti na isti način i to ne bi bilo posmatrano kao negativno.

Djeca iznad tri godine ne očekuju da će biti zagrljeni od strane stranaca, a osobe koje to učine mogu se naći u neugodnim situacijama. Da bi se izbjegao nesporazum, djecu ili njihove roditelje treba tražiti dopuštenje prije nego što se dotaknu ili drže za ruke. Posebno obratite pozornost na neverbalne znakove koji upućuju na to da je djetetu neugodno. Ako ste u posjetu kontroliranom javnom okupljanju, slijedite ono što svatko radi i pitajte svog domaćina za vodstvo.

Kada imate posla s malom djecom i bebama možete pokazati interes i zagrljaj i uzeti ih po dobivanju dozvole njihovih roditelja. U većini slučajeva roditelji će to dopustiti. Njima ne smeta ako njihovo dijete dobiva posebnu pozornost. Roditelji također odobravaju male darove ako ih dajete djeci u njihovom prisustvu. Uvijek tražite dozvolu od roditelja.

Adolescenti

Adolescenti uče nove načine razmišljanja i odnosa prema svijetu oko njih. Ovaj razvojni proces može značiti da traže veću neovisnost i autonomiju. Stoga je vrlo važno pravilno ponašanje prema adolescentima. Oni trebaju odnose s ohrabrujućim i informiranim odraslima koji ih poštuju, i služe kao uzor i njihovi savjetnici. Oni bi cijenili mogućnosti da naprave smislene doprinose svojim zajednicama gdje su sudionici, a ne samo promatrači u svom društvu. Stoga, tražite njihovo mišljenje ili uokvirivanje razgovora na način koji ih angažira i poziva ih da se uključe.

U Bosni i Hercegovini djevojka može izgledati starije od 18 godina kada joj je zapravo 14 ili 15 godina. Također, nije primjereno odmjeravati ili komentirati odjeću, frizuru i ukupni izgled adolescenata jer se razlikuje od onoga na što ste navikli. Komentari na vašem jeziku mogu se smatrati nepristojnim i neprikladnim.

Prepoznavanje različitosti

Neizmjerno je važno da se s poštovanjem odnosimo prema ljudima svih kultura, klasa, rasa, etničkih pozadina, vjera ili religija na način koji prepoznaje, potvrđuje i vrednuje važnost pojedinaca, obitelji i zajednica, te štiti i čuva dostojanstvo svakog pojedinca.

Razumijevanje zloupotrebe i iskorištavanja

Važno je da razumijete zloupotrebu i iskorištavanje (pogledajte pravila zaštite djece za popis definicija) kako biste djecu zaštitili od zla. Sva zlostavljanja i iskorištavanja treba prijaviti osoblju NCM-a. NCM će poduzeti daljnje mjere kako bi se osigurala sigurnost djeteta.

Granice

Postoje odgovarajuće granice kako bi se zaštitili posjetitelji, volonteri i djeca te omogućilo ostvarenje odnosa koji uključuju stvaranje povjerenja i dužnost da se takav odnos ostvari.

	Primjeri nasilja
Fizički kontakt	<ul style="list-style-type: none">• Neprikladno korištenje fizičkog sputavanja ili fizičke suzdržanosti neobučenog osoblja• Neželjeno ili neopravdano dodirivanje djeteta osobno ili s predmetima• Tjelesna kažnjavanja• Pokretanje, dopuštanje ili zahtijevanje neodgovarajućeg/nepotrebnog kontakta
Lokacija	<ul style="list-style-type: none">• Pozivanje djeteta vašoj kući ili u hotel• Prevoziti dijete• Prisustvovati društvenim skupovima u djetetovom domu ili na drugim mjestima bez znanja i odobrenja NCM-a• Dovoditi svoju obitelj u posjet događaju NCM-a za djecu (posebno aktivnosti s najranjivijom djecom) ili dijete s kojim NCM radi, a bez prethodnog odobrenja od strane NCM-a i/ili roditelja
Komunikacija	<ul style="list-style-type: none">• Kontaktirati ili slati zahtjev za prijateljstvo djetetu na društvenim mrežama• Fotografirati, snimati zvuk ili video djeteta putem bilo kojeg medija bez odobrenja roditelja• Učitavati ili objavljivati bilo kakve prikladne fotografije, audio zapise ili video djece bez odobrenja roditelja i NCM-a

Posjetitelji NCM-a, i volonteri trebaju izbjegavati dolazak u situacije gdje će biti sami na privatnom mjestu koje ne mogu vidjeti drugi, kao što je iza zatvorenih vrata, s korisnikom koji nije s njima u biološkom srodstvu. Moraju se strogo pridržavati pravila dvije odrasle osobe. To znači da NE SMIJETE provoditi vrijeme sami s djetetom dok ste u okviru nekog projekta osim ako niste u vidokrugu drugih odraslih osoba i pogotovo ne iza zatvorenih vrata. Ovo je za vašu zaštitu od lažnih optužbi kao i za zaštitu djeteta. Često, djeca također preferiraju pravilo dvije odrasle osobe, jer im to pomaže da se osjećaju sigurnije, osobito djeca koja su u prošlosti bila zlostavljanja. Djeca koja su bila zlostavljanja u prošlosti mogu iskoristiti neki odnos kako bi pridobila „posebnu pažnju“. Odrasla osoba je odgovorna čak i ako se dijete ponaša zavodnički, tako da odrasli trebaju uvijek izbjegavati da se dovode u kompromitirajući ili osjetljivi položaj.

Upozorenje za zaštitu vaše imovine i dobara

Ne biste trebali ostavljati svoju imovinu ili druge vrijedne stvari bez nadzora. Ukoliko je vaša imovina izgubljena ili ukradena zbog nedostatka pažnje s vaše strane, iako ste bili upozoreni, to će se smatrati vašom krivnjom.

Hvala vam za razumijevanje i volju da potpišete ovaj dokument kao potvrdu da ste pročitali i razumjeli naše preporuke,

Vjerujemo da je ovo u vašem najboljem interesu i u interesu djece u našim projektima.

Ja, _____ sam pročitao/-la i razumijem ovaj dokument,

Datum, _____.

Srdačno,

NCM Tim za zaštitu djece

Legislativa o zaštiti djece i matrica politike

Politike i zakoni	POZADINA I RELEVANTNOST
Akcijski plan za djecu u Bosni i Hercegovini, usvojen u lipnju 2015. od strane Vijeća ministara Bosne i Hercegovine	Sadrži 8 općih ciljeva relevantnih za pravo na socijalnu zaštitu i zdravstvo, mehanizme zaštite djece, djecu s invaliditetom, te pristup obrazovanju. Ovaj akcijski plan vrlo je relevantan za strateški rad Svjetske Vizije u sve tri okosnice, te bi se mogao koristiti kao osnova za identifikaciju i podršku učinkovitom zagovaračkom radu. Vijeće za djecu BiH je konačno osnovano koncem 2013., a između ostalog ima i mandat za nadziranje provedbe Strategije. Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice pruža potporu Vijeću za djecu BiH.
SOCIJALNA ZAŠTITA i INKLUIZIJA	Zakoni o socijalnoj zaštiti primarno su preneseni na entitetsku razinu u Republici Srpskoj, a kantonalna razina u Federaciji, uz Ministarstvo socijalne zaštite i rada FBiH ima koordinacijsku ulogu.
BiH	
Smjernice za prepoznavanje socijalno isključenih kategorija djece u BiH	Ove smjernice su razvijene unutar programa UNICEF's SPIS (Poboljšanje sustava socijalne zaštite i inkluzivnog sustava za djecu) u BiH, i izdate 2012.
Smjernice za poboljšanje položaja romske djece u BiH (BiH OG br. 101/13)	Više od smjernica za konkretnu akciju u određenim situacijama, ovaj dokument analizira status romske djece, te daje preporuke svim razinama vlasti usmjerene na poboljšanje prava romske djece, posebice na registracije rođenih, pristupa zapošljavanju roditelja, stanovanja, zdravstva, obrazovanja, prevencije trgovine ljudima, djece koja rade na ulici i djece bez roditeljske skrbi.
Politika u oblasti invalidnosti u BiH i Akcijskog plana za unaprjeđenje društvenog položaja osoba sa invaliditetom (2010-2015) (BiH OG br. 76/08)	Politiku je pripremilo Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice. Akcijski plan je usvojen od strane CoM-a 2008. BiH je formirala Vijeće za osobe s invaliditetom s 20 članova.
Federacija of BiH	
FBiH Zakon o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite obitelji s djecom (FBiH OG nos. 36/99, 54/04, 42/06, 14/09)	To je okvirni zakon o socijalnoj pomoći i njime su predviđene četiri vrste pomoći 1) za stalnu financijsku pomoć; 2) pomoć osobama s invaliditetom nevezanim za rat; 3) pomoć civilnim žrtvama rata; 4) zdravstveno osiguranje za tužitelja i članove obitelji. Općenito, korisnici socijalne skrbi su osobe socijalne potrebe koje pripadaju jednoj od sljedećih skupina: djeca bez roditeljske skrbi; odgojno zapuštena i zanemarena djeca, kao i djeca na čiji razvoj utječu obiteljske okolnosti; osobe s invaliditetom i osobe s fizičkim i mentalnim poteškoćama u razvoju; osobe bez dohotka i neprikladne za rad; starije osobe bez obiteljske skrbi; osobe s društveno negativnim ponašanjem; osobe i obitelji u socijalnoj potrebi koje zbog posebnih okolnosti zahtijevaju odgovarajući oblik socijalne skrbi.

Paket zakona u izradi	<p>Federalno ministarstvo rada i socijalne politike pokrenulo je 2008. godine reformski proces revizije gore spomenutog okvirnog zakona o socijalnoj zaštiti. Namjera je bila stvoriti četiri zasebna zakona, kako slijedi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zakon o osnovama socijalne zaštite • Zakon o zaštiti obitelji s djecom (pogledajte više ispod) • Zakon o žrtvama civilnog rata • Zakon o osnovnim pravima osoba s invaliditetom <p>Do sada ni jedan od ovih zakona nije usvojen.</p>
Nacrt Zakona o zaštiti obitelji s djecom FBiH	Ovaj zakon bi regulirao doplatak za djecu i financijske olakšice novim majkama, gdje bi Federacija plaćala 70% a kantoni 30%. Budući da ovaj zakon zahtijeva nova financijska izdvajanja (poput financijske potpore nezaposlenim novim majkama u prvih 12 mjeseci), naišao je na mnogo otpora od strane kantona.
Politika za unapređenje ranog rasta i ravoja djece u FBiH; Strateški plan za unapređenje ranog rasta i razvoja djece u FBiH 2013-2017	Osnovni ciljevi ove Strategije su jačanje međusektorske suradnje na području razvoja ranog djetinjstva, usluga trudnicama, djeci/skrbnicima i pružateljima usluga, s naglaskom na rano učenje, te adekvatna potpora djeci s invaliditetom.
Strategija za izjednačavanje mogućnosti za osobe sa invaliditetom u FBiH 2011.-2015	Ova se Strategija bavi prioritetima u svim ključnim područjima života za odrasle i djecu s invaliditetom – socijalna zaštita, pristup, zdravstvo, obrazovanje, sport i rekreacija, stručno usavršavanje i zapošljavanje, obitelj, sudjelovanje u političkom i kulturnom životu, te istraživanje i razvoj. Provedbu bi trebao pratiti Ured za osobe s invaliditetom FBiH koji je osnovan u prosincu 2013. Ministarstvo rada i socijalne skrbi provelo je studiju o provođenju Strategije, te je zaključeno da se, usprkos ogromnim naporima da se osigura participativan pristup razvoju i usvajanju, dok nedostatak provedbe zabrinjava. ¹
Smjernice o djelovanju centara za pružanje usluga socijalne skrbi dnevnom zbrinjavanju djece s invaliditetom i djece ometene u razvoju u FBiH.	Ove smjernice razvio je ministar rada i socijalne politike FBiH, uz podršku UNICEF-a kako bi se dodatno pojasnili vrste usluga i kvaliteta skrbi koje treba pružiti djeci s invaliditetom u dnevnim centrima.
Republika Srpska	
Zakon o socijalnoj zaštiti (RS OG br 37/12)	Novi zakon zauzima progresivniji i integriraniji pristup socijalnoj zaštiti zahtijevanjem općinskih akcijskih planova temeljenih na dokazima za socijalnu zaštitu. Zakon također zahtijeva učinkovite mehanizme koordinacije i izvješćivanja među svim relevantnim pružateljima usluga na lokalnim razinama. Zakon također uvodi nove socijalne usluge, kao što je obavezna dnevna skrb za djecu s invaliditetom i tretira djecu s ulice kao korisnike socijalne zaštite kao što su žrtve iskorištanja radne snage. Međutim, potrebni su dodatni napori za punu provedbu u svim općinama u RS-u.

¹ Federalno ministarstvo rada i socijalne zaštite, p. 95.

Zakon o dječijoj zaštiti (RS OG 4/02, 17/08 i 1/09)	Zaštita djece i obitelji s djecom regulirana je ovim Zakonom koji pruža najveću odgovornost entitetu, dok su općine odgovorne za samo neka prava. Zakon pruža razne vrste finansijskih prednosti za djecu i majke. Također se regulira pravo na predškolsko obrazovanje za djecu bez roditeljske skrbi.
Strategija unapređenja društvenog položaja lica sa invaliditetom u Republici Srpskoj 2010-2015	Usvojena od strane Vlade RS u lipnju 2010.
DJECA LIŠENA RODITELJSKE SKRBİ	Mnoge ključne odredbe nalaze se u Zakonima o obitelji FBiH i RS, kao što su procedure za usvajanje, uklanjanje roditeljskih prava, skrbništvo od strane tijela za socijalnu zaštitu i sl.
BiH	
Politike zaštite djece bez roditeljskog staranja i obitelji izloženih riziku u BiH 2006-2016.	Ovaj dokument su pripremila entitetska ministarstva socijalne zaštite, uz podršku UNICEF-a i StC UK, a usvojen je 2008. godine. On je služio kao osnova za entitetske strategije, a od donošenja tih strategija na razini entiteta, ovaj dokument je zastario. Rijetko se služi kao referenca u drugoj literaturi ili politikama.
Federacija BiH	
Politika zaštite djece bez roditeljskog staranja i obitelji pod rizikom od razdvajanja u Bosni i Hercegovini 2006–2016	Ova strateška politika razvijena je 2006. godine, a usvojena je od strane Federalnog parlamenta u siječnju 2008. Glavna područja fokusa su: podrška djeci i obiteljima u opasnosti, usluge obiteljima, udometeljska skrb i deinstitucionalizacija djece. Također je izrađen akcijski plan koje je doveo do stvaranja Koordinacijskog tijela sastavljenog od Federalnog ministarstva i 10 kantonalnih vlada. Organizacija Hope and Homes for Children vrlo je uključena u ovaj proces.
Akcijski plan za provedbu Politike zaštite djece bez roditeljskog staranja i porodica pod rizikom od razdvajanja 2013.-2016.	Jedan od glavnih ciljeva je zatvaranje dječjih domova, što se ostvarilo u Zenici, dok se smanjio broj djece u Tuzli, Mostaru i Sarajevu. U Federaciji je 5 domova za djecu bez roditeljske skrbi: Sarajevo, Mostar, Zenica, Tuzla i Gračanica, sa oko 365 djece. Ima još 11 kuća koje financiraju nevladine i vjerske udruge, a do 645 djece (Sarajevo, Široki Brijeg, Gračanica, Lukavac, Kulen Vakuf, Bihać, Međugorje, Čitluk i Vareš). ²
FBiH Strategija Deinstitucionalizacije I Transformacije Ustanova Socijalne Zaštite (2014-2020)	Usvojila ju je federalna vlast u srpnju 2014. Prema toj strategiji, Federalno ministarstvo rada i socijalne zaštite trebalo bi razviti akcijski plan za transformaciju domova za djecu, kao i Stručnu radnu skupinu.
2013-2014 Akcijski plan za provedbu provedbu politike deinstitucionalizacije FBiH	Prema zahtjevima Strategije deinstitucionalizacije, Akcijski plan za FBiH je službeno usvojen u rujnu 2012. godine, a od tada su usvojena i četiri kantonalna akcijska plana (u srednjoj Bosni, Uni-Sani, Tuzli i Bosansko-podrinjskim kantonima). Međutim, unatoč toj strateškoj obvezi dvaju subjekata, smještaj u stambenim objektima i dalje je najčešće korištena opcija.
Obiteljski zakon (FBiH OG br. 35/05, 41/05 and 31/14)	Obiteljski zakon regulira brak, razvod, skrbništvo, udomljavanje, prava roditelja i djece, te mјere zaštite djece koji se suočavaju sa zlostavljanjem.

2 UNICEF i Hope and Homes for Children, Analiza stanja.

Zakon o hraniteljstvu (u procesu)	22. listopada 2015., Vlada FBiH odobrila je nacrt zakona i uputila ga Parlamentu FBiH. Vlada FBiH na istoj je sjednici usvojila „Politiku jačanja sustava za udomljavanje u Federaciji“ (Javne politike o razvoju hraniteljstva u Federaciji BiH.) ³
Pravilnik o standardima za rad i pružanje usluga u ustanovama socijalne zaštite u Federaciji Bosne i Hercegovine (FBiH OG br. 15/13)	Ovim pravilnikom definiraju se standardi poslovanja i usluga za osobe u institucijama socijalne zaštite, uključujući projektiranje i izradu objekta, vrstu stručnjaka potrebnih u svakom objektu, te postupak za izradu i provedbu pojedinačnih planova tretmana za svakog klijenta.
Republika Srpska	
Obiteljski zakon RS (OG br. 54/02, 41/08 i 63/14)	Obiteljski zakon regulira brak, razvod, skrbništvo, udomljavanje, prava roditelja i djece, te mjere zaštite djece koja se suočavaju sa zlostavljanjem. Članak 97 zabranjuje roditeljima i ostalim članovima obitelji da postupaju s djecom na ponižavajući način, te zabranjuje emocionalne i fizičke kazne ili zlostavljanja. Obiteljski zakon RS jedini je zakon koji izričito zabranjuje emocionalnu i fizičku kaznu.
Strategija za unapređenje socijalne zaštite djece bez roditeljskog staranja za period 2015-2020	Ovo je nastavak Strategije od 2009.-2020. godine. Strategija namjerava podržati integrirani model podrške djeci bez roditeljske skrbi, što znači blisku suradnju svih institucija. Nedavno je uzeta u obzir, ali još nije usvojena.
Uputstvo o postupku usvojenja djece, (RS OG br. 27/04)	
Strategija za razvoj obitelji 2009-2014	Ova Strategija je usmjerena na mjere za promicanje obitelji kao osnovne jedinice društva, kao što je novčana potpora obiteljima s troje ili više djece, itd. Ažurirani nacrt strategije 2015-2020 je usvojen od strane Vlade RS, 1. listopada 2015.
RS Uputstvo o vođenju evidencije i dokumentacije o licima stavljenim pod starateljstvo (OG RS br. 27/04)	Osoblje u centrima za socijalnu skrb, u većini slučajeva, služe kao skrbnici za djecu bez roditeljske skrbi ili odrasle osobe koje nemaju kapacitet. Gotovo sva djeca i odrasli koji žive u institucijama su pod skrbništvom centara za socijalnu skrb.
Pravilnik o hraniteljstvu (RS OG br. 27/14)	Ovaj Pravilnik definira uvjete i proceduru za postajanje udomiteljskom obitelji, vrste udomiteljstava, praćenje udomiteljskih obitelji i podršku udomiteljskim obiteljima.
NASILJE NAD DJECOM I NASILJE U OBITELJI	Iako postoji nekoliko dokumenata o politikama na državnoj razini, na entitetskoj razini se nalaze nadležnosti i dionici za sprečavanje, zaštitu i potporu žrtvama. Centri za socijalnu skrb ostvaruju primarnu odgovornost za zaštitu djece, a Obiteljski zakon pruža niz zaštitnih mehanizma, dok kazneni zakon omogućava kazneni progon ozbiljnih slučajeva.
BiH	
BiH Okvirna Strategija za provođenje Konvencije o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji u BiH 2015 - 2018	Ova okvirna strategija donesena je kao odgovor na zahtjeve koji proizlaze iz Konvencije Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji (Istanbulска konvencija). Strategiju je u srpnju 2015. usvojilo Vijeće ministara BiH.

3 Pogledajte više informacija o sjednici na web stranici Vlade FBiH, ovdje: http://www.fbihvlada.gov.ba/hrvatski/sjednica.php?sjed_id=495&col=sjed_saopcjenje

Strategija borbe protiv nasilja nad djecom u BiH 2012-2015 (BiH OG br. 38/13)	Cilj ove Strategije je promicanje međusektorske suradnje u cilju sprečavanja i reagiranja na slučajeva nasilja nad djecom. Neke od glavnih djelatnosti uključuju: razvoj međudisciplinarnih priručnika, razvoj programa za podizanje svijesti, zakonodavne promjene i razvoj komunalnih timova na razini općina koji se bore protiv zlostavljanja djece. Vlasti Republike Srpske odbole su potpisati Strategiju. 2012. godine, kao samostalni promatrački tim određen je skup nevladinih organizacija za provođenje istraživanja o provedbi Strategije. Izvještaj nevladinih organizacija je izdat u prosincu 2013. godine, ali je slabo popraćen. Nevladine udruge su bile: Zemlja djece (Tuzla), Centar za prava djeteta (Konjic), Hope and Homes for Children BiH (Sarajevo), Nova generacija (Banja Luka), SOS Dječija sela BiH (Sarajevo) i Otaharin (Bijeljina).
Smjernice za postupanje u slučaju nasilja nad djecom u Bosni i Hercegovini (BiH OG br. 56/13)	Ovaj dokument je razvio tim autora u okviru Ministarstava ljudskih prava i izbjeglica. Iako korisno, nije obvezujuće, a stupanj koristi praktičara nije poznat. U svakom slučaju, Republika Srpska ima obvezujući protokol o odgovoru na nasilje nad djecom na snazi od 2013.
BiH Akcijski plan za zaštitu djece od pedofilije i dječije pornografije, usvojen od strane Vijeća ministara BiH	Ovu Strategiju je razvilo Ministarstvo sigurnosti, u sklopu okvirne politike za suzbijanje trgovine ljudima.
BiH Akcijski plan za zaštitu djece i sprječavanje nasilja nad djecom putem informacijskih tehnologija 2014-15, usvojen od strane Vijeća ministara BiH	Ovu Strategiju je razvilo Ministarstvo sigurnosti, u sklopu okvirne politike za suzbijanje trgovine ljudima.
Federacija BiH	
Strategija za prevenciju i borbu protiv nasilja u obitelji (2013-2017) (FBiH OG br. 22/13)	Centar za spolove FBiH koordinira provedbu Strategije, dok je stručno tijelo imenovano za praćenje provedbe.
Obiteljski zakon (FBiH OG br. 35/05, 41/05 i 31/14)	Članak 127 predviđa da djeca imaju pravo na zaštitu od svih oblika nasilja, eksploracije, zlostavljanja i zanemarivanja. Prema članku 134, roditelji su dužni čuvati dijete od nasilja i „kontrolirati svoje ponašanje prema dobi i zrelosti djeteta“. Stoga se Zakonom o obitelji FBiH ne zabranjuje izričito korištenje tjelesne kazne.
FBiH Zakon o zaštiti nasilja u obitelji (FBiH OG br. 28/13)	Ovim Zakonom se definira nasilje u obitelji, a predviđene su mјere zaštite za žrtve koje su izdali manji prekršajni suci na općinskim sudovima. Zakon također poziva na koordinacijsku zaštitu na lokalnoj razini, na primjer razvoj protokola o suradnji. Devet od deset kantona ima takve protokole koji su dodatno prilagođeni na razini općine. Prema Agenciji za rodna pitanja BiH, 86 posto općina sudjeluje u protokolu o reakciji na nasilje u obitelji. ⁴ U FBiH postoji 6 sigurnih kuća kapaciteta za 126 osoba. Zakon prati Agenciju za spolove FBiH u smislu održavanja statistike o korištenju mјera, itd.
Republika Srpska	
RS Strategija za suzbijanje nasilja u obitelji 2004-2017	Ovu Strategiju je nadgledalo Ministarstvo obitelji, mladih i sporta Republike Srpske.
Akcijski plan za sprječavanje nasilja u obitelji, usvojen u svibnju, 2015.	Ovak Akcijski plan je razvilo i nadgledalo Ministarstvo obitelji, mladih i sporta Republike Srpske.

⁴ BiH Agencija za spolove, str. 11.

RS Obiteljski zakon	Članak 97 zabranjuje roditeljima i ostalim članovima obitelji da postupaju s djecom na ponižavajući način, te zabranjuje mentalne i fizičke kazne ili zlostavljanja. Obiteljski zakon RS jedini je zakon koji izričito zabranjuje emocionalnu i fizičku kaznu.
Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji (OG RS br. 102/12 i 108/13) + Pravilnici o dokazima i izvješćima o nasilju i obitelji (OG RS br. 71/13 i 93/14)	Ovim Zakonom definira se nasilje u obitelji, a predviđa se niz mјera koje mogu izdati niži suci kaznenog djela. Definicija nasilja u obitelji uključuje „ponižavajuće tehnike odgoja djece“. Zakon predviđa sankcije u manjim kaznenim postupcima protiv počinitelja (a neki tvrde da se time smanjuje ozbiljnost odgovora, odnosno neki oblici nasilja u obitelji nisu kriminalizirani, već počinitelj može dobiti sankciju kroz postupak nekaznenog djela). Zakon ne propisuje razvoj višesektorskih protokola o suradnji, ali većina gradova u Republici Srpskoj ima takve protokole (model Modrice, model Banja Luke, itd). ⁵ U Republici Srpskoj postoje 3 skloništa s prostorom za do 52 žrtve. ⁶
RS Generalni protokol za postupanje u slučajevima nasilja u obitelji (RS OG br. 104/13)	Protokol je potpisana 25. studenog 2013., na Međunarodni dan borbe protiv nasilja nad ženama. Protokol su potpisali Ministarstvo pravosuđa, Ministarstvo unutarnjih poslova, Ministarstvo zdravstva i socijalne zaštite, Ministarstvo prosvjete i kulture i Ministarstvo obitelji, mladih i sporta Republike Srpske u svrhu osiguravanja koordiniranog, efikasnog i sveobuhvatnog rada potpisnica u pružanju pomoći, podrške i zaštite žrtvama nasilja u obitelji, uklanjanju i sprječavanju ponavljanja nasilja.
Protokol o postupanju u slučajevima nasilja, zlostavljanja ili zanemarivanja djece (RS OG 82/13)	Ovaj detaljni protokol potpisali su Ministarstvo zdravstva i socijalne zaštite, Ministarstvo obitelji, mladih i sporta, Ministarstvo prosvjete i kulture, te Ministarstvo unutarnjih poslova 2012. godine. Potrebno je da dionici godišnje izveštavaju Ministarstvo obitelji, mladih i sporta.
Protokol o postupanju u slučajevima vršnjačkog nasilja u obrazovnom sustavu RS	Usvojen je 2008. godine i potpisana od strane ministara prosvjete i kulture, ministra zdravstva i socijalne zaštite i ministra unutarnjih poslova.
Zakon o izmjenama i dopuna-Zakona o sprječavanju nasilja na sportskim događajima (RS OG br. 13/10)	

⁵ Općine s protokolima za obiteljsko nasilje su: Banja Luka, Prijedor, Bijeljina, Modriča, Lopare, Ugljevik, Trebinje, Novi Grad, Doboj, Derventa, Brod, Šamac, Grad Istočno Sarajevo sa svim opštinama: Istočna Ilidža, Istočno Novo Sarajevo, Istočni Stari Grad, Pale, Sokolac, Trnovo, Višegrad, Novo Goražde, Foča, Rogatica, Čajniče, Vukosavlje, Nevesinje, Berkovići, Gacko, Vlasenica, Zvornik, Kozarska Dubica, Bratunac, Milići, Srebrenica and Šekovići. (BiH Agencija za spolove, str. 11)

⁶ BiH Agencija za spolove, str. 12.

TRGOVINA	
Strategija za suzbijanje trgovine ljudima i akcijski plan 2013-2015, koji je usvojilo Vijeće ministara BiH 2013.	Strategija propisuje pet strateških ciljeva: 1. Podršku; 2. Sprječavanje; 3. Procesuiranje; 4. Proaktivnu zaštitu i 5. Partnerstvo. ⁷
BiH Kazneni zakon, FBiH Kazneni zakon, RS Kazneni zakon, Brčko Distrikt Kazneni zakon	Sadržavaju odredbe o kaznenim istragama i obradi kaznenih djela krimićarenja osoba i povezanih kaznenih djela. Zakonodavne reforme traju već nekoliko godina, a amandmani na Kazneni zakon FBiH ostaju usvojeni kako bi se u potpunosti uskladio zakon s međunarodnim standardima.
Nacionalni mehanizam upućivanja koji se temelji na dva pravilnika: 1) Pravila zaštite žrtava i svjedoka trgovine ljudima na građane BiH i 2) Pravilnik o zaštiti stranih žrtava trgovine ljudima.	Nacionalni referentni mehanizam temelji se na 4 regionalna promatračka tima sposobljena za provedbu nacionalnog mehanizma za upućivanje kroz razvoj nekoliko važnih smjernica. (Smjernice za ophođenje regionalnih promatračkih timova za borbu protiv trgovine ljudima, Priručnik o izravnoj pomoći žrtvama trgovine ljudima u BiH, Smjernice za vođenje centara za socijalnu skrb o žrtvama trgovine ljudima, smjernice za vođenje centara za mentalno zdravlje sa žrtvama trgovine, Priručnik o zaštiti žrtava trgovine ljudima u BiH).

7 Vijeće Europe, Lanzarotska Konvencija, str. 14.

BIBLIOGRAFIJA

Bartlett, William (Studeni 2013). Gap Analysis in the Area of Social Protection, UNICEF.

BiH Agencija za spolove (Listopad 2014). Izvještaj o stanju ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovini 2012 – 2014. Godina.

Prilagođeni koncept. Finalno izvješće: Analiza socijalne skrbi i zdravstvenih potreba obitelji i djece u Federaciji BiH i Brčko Distriktu. Dostupno ovdje: http://www.unicef.org/bih/Izvjestaj_EN_web.pdf

Vijeće Europe, Konvencija o zaštiti djece od seksualne eksploracije i seksualnog iskorištanja (travanj 2014). Odgovori na opći pregled upitnika: Bosna i Hercegovina. Dostupno ovdje: <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTM-Content?documentId=0900001680470904>

Federalno ministarstvo rada i socijalne zaštite (Siječanj 2014). Izvještaj o izvršenju strategije za izjednačavanje mogućnosti za osobe sa invaliditetom u Federaciji BiH (2011-2015 godine) za razdoblje 2011. - 2013. Godine.

Global Initiative to End All Corporal Punishment of Children (Kolovoz 2015). Corporal punishment of children in Bosnia and Herzegovina, dostupno ovdje: <http://www.endcorporalpunishment.org/assets/pdfs/states-reports/BosniaAndHerzegovina.pdf>

ICVA i Prava za sve BiH, (Studeni 2010). Why we are not equal in rights to social protection? Analysis and recommendations.

ICVA i Prava za sve BiH (Ožujak 2013). Šta donose novi zakoni u socijalnoj politici FBiH? Komentari nevladinih organizacija na prednacrte zakona: Zakon o osnovama socijalne zaštite Zakon o zaštiti porodice s djecom.

INNOVA (2011). Executive Summary, Study of the situation of vulnerable groups of children and policy framework and strategies that support the services of social protection and inclusion of children in BiH. Dostupno ovdje: http://www.unicef.org/bih/SitAn_Working_Summary_May_2011.pdf

Petrić, Natalija i Galić, Nenad, United Women (Studeni 2013). Baseline Study Analysis of the harmonization of legislation and public policies in Bosnia and Herzegovina with the Council of Europe Convention on Prevention and Fighting Violence Against Women and Domestic Violence.

UNICEF i Hope and Homes for Children (Prosinac 2010). Situaciona analiza zaštite djece bez roditeljskog staranja u FBiH i implementacije dokumenta Politike zaštite djece bez roditeljskog staranja i porodica pod rizikom od razdvajanja u FBiH 2006. - 2016.

Zdravo da Ste i Nasa Djeca, (2012). Situaciona analiza stanja prava djeteta u Bosni i Hercegovini.

Izvješće o incidentu pri zaštiti djece

OSOBA KOJA PODNOSI IZVJEŠĆE:	
DATUM I MJESTO INCIDENTA:	
MJESTO INCIDENTA:	
NEPOSREDNA SIGURNOSNA ZABRINUTOST:	☐ Da ☐ Ne Ukoliko da, molim vas opišite:
VRSTA INCIDENTA: (OZNAČITE SVE NA ŠTO SE ODNOŠI)	<p>☐ Zlostavljanje</p> <ul style="list-style-type: none">☐ Seksualno zlostavljanje☐ Silovanje☐ Pokušaj silovanja☐ Fizičko zlostavljanje☐ Emocionalno zlostavljanje <p>☐ Zanemarenost</p> <ul style="list-style-type: none">☐ Zanemarenost osnovne skrbi i dječijih potreba☐ Dijete nije upisano u matičnu knjigu rođenih☐ Dijete ne ide u školu☐ Neplaćanje izdržavanja djeteta <p>☐ Iskorištavanje</p> <ul style="list-style-type: none">☐ Seksualno iskorištavanje☐ Trgovina djecom☐ Dječja pornografija☐ Dječja prostitucija☐ Dječiji rad <p>☐ Vrste nasilja</p> <ul style="list-style-type: none">☐ Dječiji suicid☐ Ubojstvo djeteta☐ Nasilje bande☐ Regрутiranje u vojne postrojbe☐ Žensko genitalno sakacanje☐ Prisilan rani brak☐ Štetne tradicionalne prakse <p>☐ Drugi incidenti vezani uz zaštitu djece</p> <ul style="list-style-type: none">☐ Otmica ili nestanak djeteta☐ Dijete u sukobu sa zakonom☐ Rani brak☐ Neki incidenti s društvenim medijima o zaštiti djece

DJEĆIJA ŽRTVA/-E:	Ime (pseudonim): Državljanstvo: Dob: Spol: Trenutni status (sigurnosni, zdravstveni, psihološki): Agencija za pružanje pomoći ili zaštite (ako se primjenjuje):
DJEĆIJA ŽRTVA/-E:	Ime (pseudonim): Državljanstvo: Dob: Spol: Trenutni status (sigurnosni, zdravstveni, psihološki): Agencija za pružanje pomoći ili zaštite (if any):
DJEĆIJA ŽRTVA/-E:	Ime (pseudonim): Državljanstvo: Dob: Spol: Trenutni status (sigurnosni, zdravstveni, psihološki): Agencija za pružanje pomoći ili zaštite (if any):
OPIS SLUČAJA (Molim vas uključite poduzete aktivnosti): 	
VANJSKE AGENCIJE KOJE JE KONTAKTIRAO NCM	
POLICIJA	IME I KONTAKT BROJ: DETALJI PRIMLJENIH UPUTA:
CENTAR ZA SOCIJALNI RAD	IME I KONTAKT OSOBA: DETALJI PRIMLJENIH UPUTA:
ZDRAVSTVENA INSTITUCIJA	IME I KONTAKT BROJ: DETALJI PRIMLJENIH UPUTA:
DRUGO (OBJASNITE)	IME I KONTAKT BROJ: DETALJI PRIMLJENIH UPUTA:

Pristanak na sudjelovanje u NCM aktivnostima

Namjena: Suglasnost roditelja (skrbnika) za sudjelovanje djeteta u aktivnostima NCM-a

Pristanak:

Ja, _____, _____ od _____
(prezime i ime roditelja/skrbnika) (povezanost s djetetom) (ime i prezime djeteta)

Ovim potvrđujem pristanak na sudjelovanje u aktivnostima koje organizira NCM.

Upućen sam u ovaj program, aktivnosti i Politiku zaštite djece, te razumijem ovaj dokument.

(Potpis skrbnika)

(Datum)

(Potpis djeteta)

(Datum)

Formular za pristanak roditelja/staratelja maloljetnog djeteta na putovanje s NCM "Ivan Pavao II"

Namjena: Pristanak skrbnika na putovanje djeteta s NCM

Pristanak:

Ja, _____, _____ od _____

(prezime i ime roditelja/skrbnika) (povezanost s djetetom) (ime i prezime djeteta)

Ovim pristajem da dijete putuje s NCM Ivan Pavao II.

Poznajem NCM-ove politike i razumijem ovaj dokument.

(Potpis skrbnika)

(Datum)

Plan zaštite djece, finalno izvješće i praćenje

OSOBA KOJA ŠALJE IZVJEŠĆE:		
BROJ IZVJEŠĆA INCIDENTA:		
POSLJEDNJI PUT AŽURIRANO:		
TRENUTNA SIGURNOSNA ZABRINUTOST:	☐ Da ☐ Ne	Ukoliko da, molimo vas opišite:

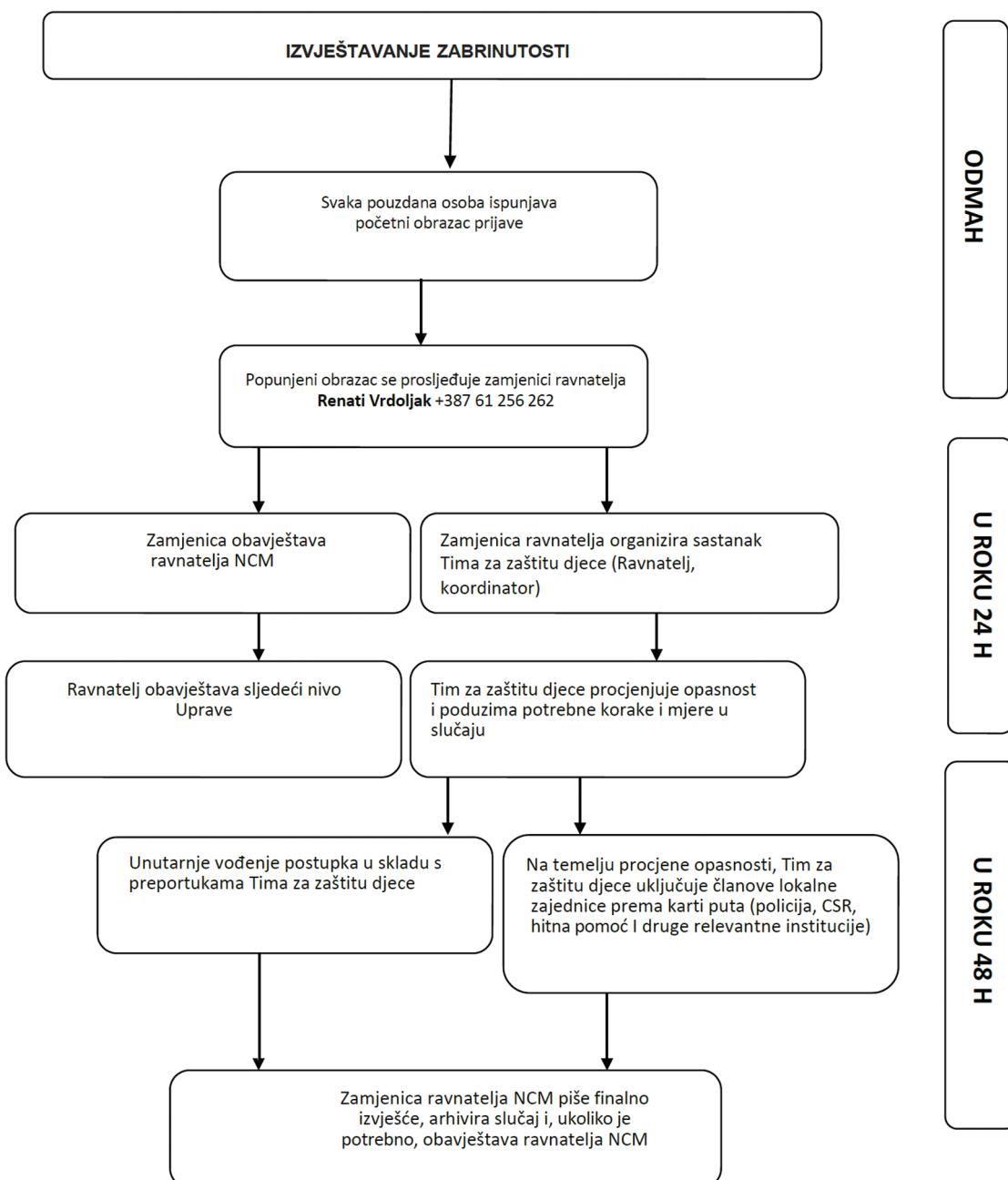
OPIS PODUZETIH AKTIVNOSTI:

FOLLOW-UP PLAN:

Identificirana/-e potreba/-e (npr. Nisko samopoštovanje)	Što je bio plan (npr. uputiti dijete u program mladih u NCM)	Odgovorna osoba (npr. NCM animator)	Raspored	Rezultat (npr. Dijete je uključeno u program mladih)

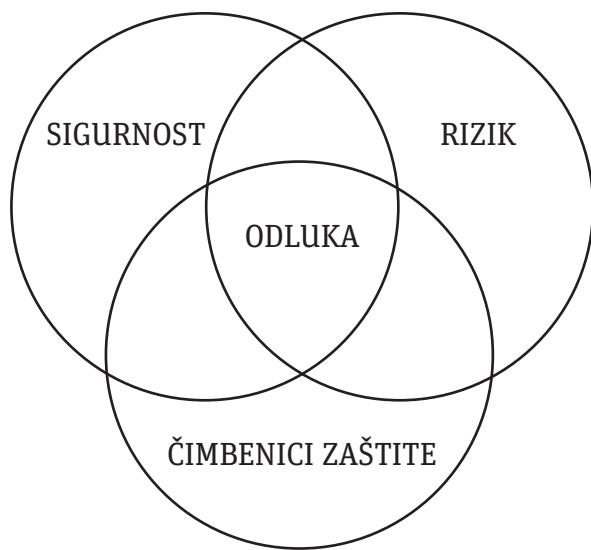
Koraci provođenja Politike za zaštitu djece NCM „IVAN PAVAO II”

Obrazac procjene rizika

Pri provođenju procjene NCM razmatra tri elementa: sigurnosni, rizični i zaštitni čimbenik. Procjena uključuje zasebno ispitivanje tih triju elemenata, kao i odnos između njih. Ispitivanje svakog elementa ključno je za učinkovitu procjenu. Odluke procjene mogu imati visok udio kod djeteta i NCM stoga treba pažljivo razmotriti.

Procjena sigurnosti je postupak za utvrđivanje trenutne prijetnje štete za dijete. Ako je dijete u ozbiljnoj opasnosti, slučaj treba odmah uputiti Centru za socijalni rad i policiji na intervenciju. Ozbiljna šteta odnosi se na situaciju u kojoj postoji opasnost za život djeteta ili fizičko zdravlje i/ili oštećenje psihičkog zdravlja ili razvoja djeteta.

Procjena rizika je proces utvrđivanja vjerojatnosti da će dijete doći na štetu u dugoročnom razdoblju. Riječ je o kontinuiranom postupku i razlikuje se od procjene sigurnosti.

Zaštitni čimbenici su unutarnji i vanjski atributi kod pojedinaca, obitelji, i zajednica koje se mogu koristiti za ublažavanje identificirane sigurnosti i opasnosti djeteta. Važno je za radnika da razmotri sposobnost i spremnost pojedinca, obitelji i zajednice da iskoristi ovaj resurs.

Promatranje je ključno kod procjene sigurnosti, rizika i zaštitnih čimbenika.

Aktivnost	Opasnosti / Štete	Metode minimiziranja	Razina procjene rizika i potrebne daljnje mjere

Kalkulator procjene rizika:

		Vjerojatnost			Ocenjivanje rizika
		V	S	N	3 = Visok 2 = Srednji 1 = Nizak
Ozbiljnost	V	3	3	2	
	S	3	2	1	
	N	2	1	1	

Ozbiljnost

V = Fatalnost – velika ozljeda koja uzrokuje dugotrajni invaliditet

S = Ozljeda – bolest koja uzrokuje kratkotrajni invaliditet

N = Ostale ozljede, bolesti ili oštećenja

Vjerojatnost

V = vjerojatno ili blizu vjerojatnom

S = razumno vjerojatno

N = vrlo rijetko ili nikada

Tim za zaštitu djece je odgovoran za procjenu rizika i upravljanje rizicima. Kako bi se utvrdili rizici provedbe, poduzet će se sljedeći koraci:

1. Identificiranje rizika
2. Grupiranje rizika
3. Ocijenjivanje rizika –koristeći sljedeća pitanja kao smjernice:
 - Što/kako loše bi bile posljedice?
 - Koja je vjerojatnost posljedica koje bi mogle nastati?
4. Odlučite o sljedećim koracima. Nakon što se izvrši procjena rizika poduzet će se sljedeći koraci radi upravljanja rizicima:
 - Pronalaženje načina za smanjenje rizika
 - Donošenje unaprijed odluka što učiniti ukoliko nešto pođe po zlu
 - Davanje uloga različitim ljudima da prate i upravljaju provedbom procedura Politike za zaštitu djece.

Osobna izjava

Slažem se da sam pročitao/-la i razumio/-jela uvjete i da će se ponašati u skladu s Pravilima o zaštiti djece tijekom svog rada ili suradnje s NCM „Ivan Pavao II.“.

Svjestan sam/svjesna sam da kršenje ove politike, ovisno o stupnju kršenja, može dovesti do disciplinskog postupka, uključujući i otpuštanje, odnosno prestanak suradnje s djelatnicima NCM „Ivan Pavao II.“.

Potpis:

Pozicija/Organizacija:

Ime i prezime (velikim slovima):

Datum:

Smjernice za komunikaciju, za posjetitelje i za novinare

- Sve privatne informacije o djetetu, kao i fotografije, tekstovi, filmovi, itd. o djeci, koji su proizvedeni u svrhu javnog izlaganja.
- Sve informacije o povijesti djeteta, zdravstvenom statusu ili obiteljskoj pozadini moraju biti pomno pohranjene u upravi NCM-a Ivan Pavao II. S tim informacijama mora se postupati s povjerljivošću i diskrecijom.
- Djeca ili čak njihovi roditelji ili staratelji ne moraju uvijek biti svjesni određenog oblika emocionalnog zlostavljanja koje može nastati tijekom kampanje prikupljanja sredstava ili raznih odnosa s javnošću ili komunikacijskih aktivnosti. Na primjer, privatnost djeteta oštećena je izradom neovlaštenog materijala za javno izlaganje (fotografije, filmovi, tekstovi itd.) koji prikazuje dječaka ili djevojčicu; ili pružanje osjetljivih informacija unutar konteksta koji otkriva identitet djeteta.
- NCM „Ivan Pavao II.“ poštuje pravo djeteta na privatnost. Svi suradnici i vanjski partneri koji su uključeni u širenje informacija o djeci i proizvodnji i distribuciji javnih materijala rade u skladu sa sljedećim smjernicama:
 - U izradi javnog materijala koji prikazuje dijete, tražimo i od djeteta i od njegovog ili njezinog zakonskog skrbnika (ili barem odraslog čovjeka koji se brine o djetetu) dozvolu za to.
 - Mi ne tražimo aktivno djecu da rade ili kažu nešto što bi ih moglo učiniti da se osjećaju kao „objekti sažaljenja“ (tj., da govore o svojoj prošlosti ili da traže donaciju).
 - Pažljivo koristimo imena djece, pogotovo kada su vezana uz osjetljive informacije o istoj djeci (npr. obiteljska pozadina, njihovo zdravstveno stanje, invaliditet ili negativno ponašanje).
 - Pažljivo radimo kada je riječ o kombiniranju tekstualnih i vizualnih informacija kad god tekst uključuje osjetljive informacije o djetetu, a kad god fotografija i video prikazuje osjetljive aspekte dječjeg života i otkriva njegov identitet.

Djelovanjem u skladu s ovim smjernicama osigurava se poštivanje privatnosti djeteta, a istodobno sprečavanje i podizanje svijesti o kršenju privatnosti. Na temelju ovih smjernica, suradnici koji rade izravno s djecom imaju pravo i obvezu štititi djecu od bilo kakvog pokušaja kršenja njihove privatnosti – bilo da je namjerno ili ne.

Slažem se da sam pročitao/-la, da razumijem uvjete i da će se ponašati prema smjernicama za komunikaciju, posjetiteljima i novinarima tijekom rada ili suradnje s NCM Ivan Pavao II.

Upoznat/-a sam s politikom, a NCM je imenovao osobu na početku naše suradnje na godišnjoj osnovi.

Svjestan/-na sam da kršenje ove politike, ovisno o stupnju kršenja, može dovesti do disciplinskog postupka, uključujući i otpuštanje, odnosno otkazivanje suradnje s djelatnicima NCM Ivan Pavao II.

Potpis:

Pozicija/Organizacija:

Ime i prezime (velikim slovima):

Datum:

Sigurnosni sporazum za korištenje interneta s mladima u NCM "Ivan Pavao II"

Dogovor mladih

- Ja ću biti odgovoran/-na za svoje ponašanje prilikom korištenja interneta, uključujući platforme društvenih medija, igre i aplikacije. To uključuje internet izvore kojima pristupam i jezik koji koristim.
- Ja neću namjerno pregledavati, preuzimati ili prenositi materijal koji bi se mogao smatrati uvredljivim ili nezakonitim. Ako slučajno nađem na takve materijale odmah ću to prijaviti voditelju grupe.
- Ja neću slati bilo kakav materijal koji bi se mogao smatrati prijetećim, nasilnim, uvredljivim ili ilegalnim.
- Ja neću dijeliti nikakve osobne informacije putem interneta, poput svog imena, broja telefona ili adrese stanovanja.
- Ja nikome neću otkrivati svoje lozinke.
- Ja neću dogovarati sastanke licem-u-lice s nekim koga sam upoznao/-la putem interneta, osim ako sam razgovarao/-la s mojim roditelja i/ili voditeljem grupe, te da sam u tom slučaju u pratnji pouzdane odrasle osobe.
- Ako sam zabrinut/-ta ili uzrujan/-na o bilo čemu što vidim na internetu ili koje poruke primam, znam da mogu razgovarati s NCM koordinatorom.
- Ja razumijem da se moje korištenje interneta u NCM Ivan Pavao II može pratiti i nadgledati, te da taj sadržaj može biti dostupan voditelju skupine.
- Ja razumijem da su ova pravila osmišljena zbog moje sigurnosti i da ako ih ne slijedim, NCM može kontaktirati moje roditelje/staratelje.

Potpisi: Razgovarali smo o ovom sigurnosnom sporazumu o internetu, tako da se _____ [djetcetovo ime] slaže da će poštovati gore navedene propise.

(Potpis skrbnika)

(Datum)

(Potpis mlade osobe)

(Datum)

Nadbiskupijski centar za
pastoral mladih
Ivan Pavao II.

**Because
We Care**